

BROEIN

KATOLSK KIRKEBLAD NR. 6 - 2008

Kom, Herre, frels oss!

– *Om adventstidens O-antifoner, s. 8*

Evangeliet på fem fingre

I DAG, 24. november, markeres 60-årsjubileet for menneskerettighetene. Selv om det er grunn til å feire mange positive gjennombrudd, blant annet at flere og flere land forkaster dødsstraff og at færre mennesker drepes i krig, brytes basale rettigheter daglig verden over. Dessverre har vi de to siste årene også sett tilbakegang på mange områder.

Den katolske kirke har helt siden pave Leo XIII's tid tatt til orde for de svakestes rett og arbeidet for at grunnleggende menneskerettigheter måtte komme inn i en systematisk jus. Derfor er Kirken i dag tungt inne i arbeidet for menneskerettigheter internasjonalt og en sentral aktør på verdensarenaen. Den hellige stol har en permanent observatør i FN og er aktivt inne i FNs kommisjoner og konferanser, hvor man gir en stemme til verdens ca. 17,6 % katolikker.

Man skulle kanskje tro at Den katolske kirkes hovedanliggende er å fremme tros- og ytringsfrihet. Slik er det imidlertid ikke. Har man ikke mat eller vann, lever man i krig eller er uten grunnleggende helsetjenester, føles prinsippet om tros-, samvittighets- og ytringsfrihet ofte som underordnet. Den katolske kirke forfekter at den kanskje aller største kampen for menneskerettighetene i dag er kampen for sosiale og økonomiske rettigheter.

Daglig dør 25 000 mennesker av sult eller feilernæring. 14 000 av disse er barn. Det betyr at det dør et barn av sult eller sultrelaterte

sykdommer hvert sjette sekund. Og det betyr at det til sammen årlig dør over 9 millioner mennesker fordi de ikke har hatt tilgang på mat. De siste 50 årene har så mange som 400 millioner mennesker dødd av sult og sultrelaterte årsaker, tre ganger flere enn det totale antall som falt i krig i det 20. århundre. Dessuten tar sult liv av flere mennesker årlig enn aids, malaria og tuberkulose til sammen (kilde: WFP).

Samtidig leser jeg at finansminister Kristin Halvorsen oppfordrer meg til å opprettholde kjøpefesten før jul – for å ta ansvar for farten i norsk økonomi under finanskrisen.

Du verden.

I løpet av desember i fjor dro nordmenn til sammen betalingskortet sitt rundt 90 millioner ganger. Den hefteste handelsdagen var 22. desember, da vi handlet for 2,3 milliarder kroner. På én time, mellom kl. 16 og 17, dro vi opp betalingskortene våre 175 ganger i sekundet.

"Det som haster er ikke alltid det viktigste," advarer Den hellige stol i et nytt dokument om den globale finanskrisen og minner oss på at det nettopp er materialismen som har skapt finanskrisen. Det er nettopp nå, midt i den finansielle krisen, at rike land ikke bare må tenke på å redde egen økonomi. Det er tid for å gjennomgå det globale økonomiske systemet, hevder Den hellige stol, og først og fremst inkludere verdens fattige land i verdensmarkedet.

Kampen mot sult og fattigdom må høyere opp i vår kristne bevissthet,

ikke minst fordi vi lett lar oss rive med i "kjøpefesten" før jul – når vi skal feire Inkarnasjonens mysterium, at Gud selv lot seg føde som et fattig barn. Han identifiserte seg med de svakeste og de fattige, og kjernen i vårt kristne menneskesyn er Jesu ekstremt utfordrende ord, som vi hørte lest på Kristi Kongefest før advent:

"Det dere gjorde mot disse mine minste brødre, det gjorde dere mot meg."

Mor Teresa, som brukte sitt liv til å hjelpe de fattigste av de fattige, kjente Jesu lidelse, gjennom de fattige, på kroppen og i sitt sinn. "Han gjorde seg til Den Sultne, Den Tørste, Den Nakne, [Den] Hjemløse og fortsatte å rope – Jeg var sulten, naken, hjemløs. Dere gjorde det mot Meg," skriver hun. Heftig nok er det en del av vår kristne tro at vi gjør det mot Ham.

Mor Teresa levde etter det hun kalte *Evangeliet på fem fingre*:

"Dere – gjorde – det – mot – meg."

La oss bevare dette i våre hjerter når vi i julerushet drar frem betalingskortet. La oss ikke bruke desember måned til kjøpefest – men som en forberedelse til Kristi fødselsfest. La oss ta *Evangeliet på fem fingre* på alvor og bruke adventstiden, forberedelsen til Jesu komme, til en fastetid i bot for verdens svik og i bønn og krafttak for verdens fattige – i hvem vi kan skue Gud selv.

KD

BROEN - Katolsk kirkeblad hvori opptatt «Klippen» (Midt-Norge, 1950-78) og «Stella Maris» (Nord-Norge, 1950-68)

Utgis av: Norsk Katolsk Bispedømme
Nr. 6. 2008 Årg. 49. ISSN 0804-9297
Oslo katolske bispedømme Tlf.: 23 21 95 03
Trondheim Stift Tlf.: 73 52 77 05
Tromsø Stift Tlf.: 77 68 56 04

Adresse: Akersveien 5, 0177 Oslo
Faks: 23 21 95 01
E-post: broen@katolsk.no
WWW: www.katolsk.no/broen

Redaksjonssekretær:
Heidi Øyma (HØ) Tlf.: 23 21 95 03

Korrespondent Nord-Norge:
Thomas Sivertsen (TS). Tlf.: 75 56 34 81
Midt-Norge-kontakt:
Stiftskontoret Tlf.: 73 52 77 05, Faks: 73 52 87 90

Redaktør:
Kristine Dingstad (KD)

Redaksjon:
Sr. Anne Bente Hadland OP (ABH)
Per Einar Odden (i permisjon) (PEO)
Kristina Solum (KS)
Gunnar Wicklund Hansen (GWH)

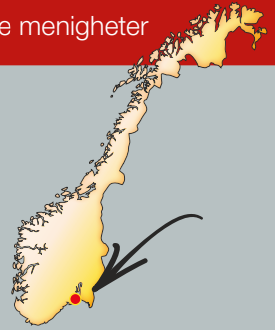
Grafisk utforming:
Peter Bjerke

Forsiden:
Jul på Petersplassen.
Foto: © SCANPIX

Trykk: JMS Mediasystem AS
Opplag: 29.100

Gaver til Broen fra utlandet:
DnB Nor Bank ASA
Postadresse
0021 Oslo

BIC/SWIFT: PLUSNO22
IBAN: NO43 3000 2275 321

Kirkejubileum i Tønsberg:

Dette er dagen som Herren har gjort!

St. Olavs kirke i Tønsberg fylte 50 år i oktober, og dette har blitt markert i menigheten, blant annet med pilegrimstur til Stiklestad ved Olsok og valfart til Fátima, påbegynt jubileumsskrift, åpen dag og ny St. Olavsstatue. Her følger et glimt fra selve jubileumsdagen.

Dette er dagen som Herren har gjort!
Denne proklamasjonen møtte St. Olav menighet allerede ved Laudes på jubileumsdagen for kirkevielsen den 26. oktober. Den kan også stå som overskrift for resten av denne minnerike dagen.

Før en mer enn fullsatt kirke startet høymessen, var det innvielse av den nye St. Olav-statuen utenfor kirken. Statuen ble avdekket av to barn og deretter innviet med velsignelse, vievann og røkelse. Ved innvielsen og jubileumsmessen deltok også som representant fra Tønsberg kommune, varaordfører Petter Berg. Menigheten har nemlig mottatt 100 000 kr. fra Lyngåslegatet til delfinansiering av statuen. Til stede var også den polske kunstneren Jacek Karłowicz som hadde laget statuen i nært samarbeid med menigheten. Nå var endelig St. Olav tilbake i Tønsberg, som byens vernehelgen.

Etter innvielsen gikk så menigheten i prosesjon inn i kirken. Forrest gikk barn med blomster tilegnet Maria og St. Olav. I tillegg til menighetens egen sogneprest, pater Paul Y Pham, celebrerte også pater Carlo Borromeo Le Hong Phuc, pater Arul Anthonypilai og pater Rolf Rollefson. Koret var fullsatt av ministranter på begge sider. Tilstede var også flere Elisabethsøstre. Fra disse ble det overrakt en flott messehagl som ble brukt for første gang i messen på Allehelgensdag 1. november. I forbønnene ble det bl. a.

bedt for alle de troende som hadde vært i kirken gjennom disse 50 år. Forbønnene, som var laget av legfransiskanerne, ble ledet av Ida Frøydis Aglen og fremført av representanter for kirkens ungdommer, Ingebjørg og Anh Dao. De var også dagens lektorer. Både voksenkoret, og ikke minst det store barnekoret, var med på å gjøre messen til en ekstra flott opplevelse.

Selve jubileumsdagen ble videreført med at nærmere 100 personer var samlet til en utsøkt tre retters middag senere samme dag. Der var det også flere hilsener, musikalske innslag og en historisk orientering. Festen ble avsluttet med kaffe og kaker, og rikelig anledning til å mimre om tidligere

Nå var endelig St. Olav tilbake i Tønsberg.
Foto: Andrzej Tomaszewicz.

tider, men også tid til å samtale om nye oppgaver i menigheten.

Erling Dahle

Utdrag fra menighetens kommende jubileumsskrift:

En merkedag

Søndag 26. oktober 1958: Klokken 11 begynte den høytidelige vigsel av kirken, alteret, tabernakelet og det øvrige sakrale inventar. Prosesjonen med de geistlige startet fra St. Olav klinikk med korset i spissen, korgutter i rødt og hvitt, biskopen, prestene og syngende ordenssøstre i svarte drakter, og menighetens medlemmer fra byen og distriktet. Før tilskuerne var det som å fornemme et pust fra Tønsberg århundrer tilbake.

Grunnsteinen til kirken var året før blitt lagt ned ved en høytidelighet om ettermiddagen den 28. oktober 1957. Først var en del av menigheten samlet til messe i kirken som var under bygging. Så ble grunnsteinnedleggelsen foretatt av pastor

A. Sund. Grunnsteinen var funnet i St. Olavklosterets ruiner.

Etter å ha avsluttet den utvendige vigsel, skred prosesjonen gjennom kirkens portal der en stein fra det gamle Olavsklosteret i Tønsberg var innmurt. Straks var kirken fylt til trengsel.

Biskop Mangers og hans assistenter forrettet den innvendige vigsel, hvoretter det første hellige messeoffer ble frembåret i den nye kirken. Sogneprest Sund var assisterende prest, sogneprestene Fishedick og Laudy, henholdsvis diakon og subdiakon, mens sogneprest H. Taxt, Porsgrunn, her som ved aftengudstjenesten, var seremonimester.

St. Olavs kirke i Tønsberg er Vestfolds første katolske kirke etter reformasjonen.

Per Evtun

Historisk klostergrunnleggelse:

Fra Citeaux til Munkeby

Av sr. Anne Bente
Hadland OP

Trøndelag må ha særlig godt jordsmonn for cisterciensere. For andre gang på ti år ser vi nå fremveksten av en cistercienserkommunitet i området, også denne gang så å si på tuftene av et kloster fra middelalderen, nærmere bestemt på Munkeby, litt nord for Levanger, omtrent en times kjøring fra nonnens kloster på Tautra.

OG MUNKENE KOMMER fra selveste Citeaux, cisterciensernes moderkloster, hvor den hellige Bernhard av Clairvaux inntrådte og, om ikke grunnla, så i hvert fall reformerte ordenen. Det har vært en nesten kontinuerlig cisterciensisk historie der fra slutten av 1000-tallet og frem til i dag, bare avbrutt av det turbulente 1800-tallet etter den franske revolusjon. Og hva mer er: siste gang Citeaux grunnla et kloster, var i Belgia på 1500-tallet, og nå altså på Munkeby i Trøndelag! "Historisk" er ikke overdrevet i denne sammenheng.

Et enklere klosterliv

Vi har spurt fr. Joël, 55, hvordan de i det hele tatt kom på å grunnlegge i Norge, hvis det var så at de først hadde tenkt å avse brødre til et nytt kloster. Det viser seg at de hadde ikke tenkt å grunnlegge noe som helst før fr. Joël luftet ideen. Da hadde han tilbragt seks måneder i Norge i en sabbatsperiode.

– I mange år hadde jeg hatt tungt ansvar i Citeaux, først novisemester i 14 år, så prior og ansvarlig for ysteriet, jeg ba om en sabbatsperiode og fikk det innvilget.

Men hvorfor Norge?

– Jeg hadde truffet mennesker fra Norge. Under en konferanse traff jeg blant andre sr. Gilchrist fra Tautra, og jeg ønsket å bli kjent med klosteret på Tautra.

Og der var det han unnfanget ideen om et enklere klosterliv, et klosterliv levd under andre forhold enn i Citeaux – et historisk monument med store og tunge strukturer – og en hjørnestein i Cistercienserordenen.

Men altså, fr. Joël reiste fra Norge etter også å ha besøkt Robert Munk og Hylland munkelyd i Telemark, og med seg i bagasjen hadde han et sterkt ønske om å begynne et nytt og enklere munkeliv i Norge. Da han kom hjem, presenterte han ideen – et enkelt kloster, økumenisk åpent og med relativt få munkere – noe som stiller andre krav til ledelse og deltagelse fra munkenes side, og som også vil muliggjøre et enklere liv og en noe langsommere rytme.

Ideen modner

Ideen fikk i første omgang en blandet mottagelse, sier fr. Joël, de yngste ivret for, de eldste – med ett unntak – var helt imot. De syntes ikke det var noen munkere å avse. Men i løpet av et års tid, etter flere møter i kommuniteten, etter en offisiell visitt fra Ordenens ledelse, og etter besøk fra Norge – først biskop Georg Müller, så sogneprest i Oslo Domkirke, Karl Gervin, som holdt seminar for dem om Norge og cisterciensernes historie her – snudde vinden gradvis. Og da det ble avholdt en rådgivende avstemning i klosteret i november i fjor, var det en stor åpenhet for en grunnleggelse. Abbeden spurte da om det var noen meldte seg frivillig, og 7-8 stykker var åpne for å dra. De fire som er plukket ut til

Fra venstre sr. Hanne-Maria, bror Philippe, pater Joël og bror Arnaud under et besøk av brødrene på Tautra. Foto: Alan Masek

grunnleggelsen, er foruten fr. Joël, fr. Arnaud og fr. Bruno, 31 og 33 år, og fr. Cyrill på 81. Han var den av de eldste som helt fra begynnelsen av helhjertet støttet prosjektet, og som hadde følgende budskap under pressekonferansen i Citeaux da prosjektet ble presentert:

– Jeg har følt et Guds kall til en klostergrunnleggelse helt fra starten, den gang fader Joël kom tilbake fra Norge med sitt ønske om å få en form for klosterliv til å slå rot der. Og for meg har det helt fra begynnelsen av ikke vært fader Joëls oppgave alene, det var noe som angikk hele fellesskapet. Kallet skulle gjelde hele kommuniteten.

Lokal støtte

De har funnet et egnet sted, et nedlagt gårdsbruk, som de kjøpte av Ole Petter Munkeby som selv er fra stedet og som er en varm tilhenger av grunnleggelsen. Det er også ordføreren i Levanger. Han var til stede i Citeaux da planene ble offentliggjort og overrakte en sjekk på kr. 60.000,-.

I første omgang skal brødrene bo i et hus de leier mens det bygges kloster. Målet er at klosteret skal bli selvstendig økonomisk så tidlig som mulig, og også i Norge er det osteproduksjon

som blir den viktigste inntekstkilden. (Fr. Joël har i parentes bemerket allerede startet. Helt privat, selvsagt. Det foregikk på badet, bare som et forsøk. Og det fungerte.) Første byggetrinn er følgende verken kirke eller kloster, men ysteriet. De har knyttet til seg både en fransk og en norsk arkitekt, Hugues Mangenot og Per Audun Letnes, tegningene er klare og innsamlingen har startet!

Den offisielle starten er i september 2009, men brødrene kommer allerede en tur i mars/april for en periode på seks uker for å øve seg i å bo sammen. Det er noe annet å bo fire sammen enn 35 som i Citeaux. De kommer som fremmede til et nytt land, et oppbrudd fra det kjente til det ukjente, som Abraham, vår far i troen, før dem, og i solidaritet med utallige mennesker som i vår tid begir seg i vei mot det ukjente.

La oss ta vel imot dem!

CISTERCIENSERORDENEN er en klosterorden grunnlagt i 1098, oppkalt etter moderklosteret i Citeaux (latin: Cistercium). Ordenen har både en mannlig og en kvinnelig gren, og den har en forhistorie i Norge fra middelalderen av: Lyse koster ved Bergen, klostert på Hovedøya i Oslofjorden, og Munkeby og Tautra i Trøndelag. Cistercienserordene har i historiens løp gjennomgått flere reformer, og siden slutten av 1800-tallet har den vært delt i to uavhengige enheter: O.Cist og OCSO. Trappistene, som er cisterciensere av den strenge observans, (OCSO), er representert i Norge ved Robert munk og Hylland munkelyd i Telemark, nonnene i Tautra Mariakloster, grunnlagt 1999, og fra 2009 brødrene på Munkeby. O.Cist er representert ved munkeklosteret "Fjordenes dronning" i Storfjord i Lofoten. Det ble etablert i 2004.

Støtt grunnleggelsen

BIDRAG kan sendes direkte til klosteret: Munkeby Mariakloster, kontonummer 4202 13 56772. Gaver kan også gis gjennom tjenesten for fradragsberettede gaver. Da sendes gaven til Oslo katolske bispedømme, kontonummer 3000 15 11110, merk gaven "Munkeby Mariakloster".

Hylland Munkelyd

– en annen slags grunnleggelse

Av sr. Anne Bente
Hadland OP

Fra venstre br. Bernardas, br. Serafim, Robert munk og Dom Alberic. Foto: Bruno Jansen OCSO.

Klosterlivets historie er historien om klostre som oppstår og som går under. I Norge er vi nå velsignet med det første. Snart er vi vitne til den tredje cisterciensiske grunnleggelsen på bare ti år. Alt mens det hele tiden har vært et cisterciensisk nærvær i Norge. Langsamt og i stillhet har det gjennom 30 år vokst frem et lite fellesskap i Hovin i Telemark, Hylland Munkelyd.

DER LEVER TRE BRØDRE i et fellesskap i trappistisk ånd etter Benediktus regel. Hylland munkelyd ligger "fredelig, skjult, lite og enkelt" – "in the middle of no where" – som han beskrev det, Dom Alberic, abbeden av Sion Abbediet i Diepenveen, Nederland, etter å ha besøkt det vesle fellesskapet i mai i år. Det er han som nå har fullt ansvar for br. Robert Kevin Anderson OCSO og de andre brødrene i Hylland Munkelyd, som står oppført i cisterciensernes adressebok (elenchus) som "en monastisk celle under Abbediet Sion, Diepenveen". Så langt har dette fellesskapet ikke hatt noen formell status innenfor cistercienserordenen selv om krumtappen, "Robert munk", har det i egenskap av å være munk og eneboer under klosteret i Spencer, Massachusetts, USA.

Robert munk kom som eneboer til Norge i 1967 med støtte fra biskop John Willem Gran som hadde et sterkt ønske om å få sine ordensbrødre til Norge. Da hadde Robert munk vært 18 år i cisterciensernes kloster i Spencer og i Azul, Chile, hvor han ble sendt for å bistå ved grunnleggelsen av et kloster. Der var han også novisemester, og det var der han mottok kallet til å bli eneboer.

Et fellesskap gror frem

Han kom altså som eneboer, og nå lever han i fellesskap med to andre. Men noen "grunnlegger" er han ikke, sier han, han har bare gjort det han har blitt bedt om å gjøre fra Ordenenes side. Resultatet ble kanskje et annet enn det hans overordnede hadde tenkt, men det må man regne med når man har med mennesker å gjøre som kun søker Gud og ønsker å oppfylle hans plan.

I 1978 tok abbeden i Spencer initiativ til at Robert munkes eneboerliv i Norge skulle utvikles til et lite fellesskap. Fra 1978 og utover kom flere brødre, men ingen av dem ble. Den neste abbeden mente at Robert munk burde vende blikket østover, nærmere bestemt Ukraina. Det var etter Sovjetunionens fall, og tanken var at Robert munk skulle ta imot unge menn fra Øst-Europa og lære dem opp i Norge, for så, om mulig, la dem vende tilbake og grunnlegge i hjemlandet.

Kontaktene østover har så langt ikke ført til nye grunnleggelser andre ste-

der, men derimot er ikke eneboeren Robert munk alene lenger. For 13 år siden kom broder Serafim (43) fra Estland, og for 3 år siden kom broder Bernardas (32) fra Litauen. Men mens Robert munk står under abbeden i Spencer, er broder Serafim og Bernardas bare indirekte bundet til Ordenen, via Robert munk. Dette har man villet gjøre noe med, og abbediet i Nederland er nå den formelle forbindelsen til Ordenen, idet de har tatt ansvar for Hylland munkelyd.

Kilden som aldri går tørr

"Det har aldri vært min hensikt å grunnlegge noe eget kloster", sier Robert munk, "bare å leve et cisterciensisk liv i enkelhet, fattigdom, bønn og arbeid. Og de som søker seg hit, vil det samme." Uten innlagt vann, uten elektrisitet bor brødrene i hver sine eneboerhytter, men spiser, arbeider og ber i fellesskap. Med egne hender har de reist en vakker liten kirke hvor liturgien vekselvis feires etter østlig og vestlig ritus.

Vinteren er streng, men det er nok ved i skogen. Om sommeren er det usedvanlig frodig og blomstrende der, og kilden de henter vann fra har til nå aldri gått tørr. Robert munk forklarte en gang det kontemplative klosterliv som den kilden oppe i fjellsiden som renner ned i dalen og sørger for at hele dalen er fruktbar. Et velsignet sted som er til velsignelse.

Familiesenteret har ordet:

Slaget om familien avgjøres nå!

De politiske forsøkene på å dekonstruere ekteskapet og familien har nådd et dramatisk høydepunkt med Stortingets vedtak av "felles ekteskapslov for likekjønnede og ulikekjønnede par". Loven trer i kraft den 1. januar. Hva innebærer den for samfunnet, og hvordan skal kristne i Norge forholde seg?

Loven innebærer alvorlige konsekvenser for ekteskapsforståelsen: Partnerskapsloven opphører, og homofile og lesbiske forhold sidestilles med ekteskapet mellom mann og kvinne. Adopsjonsloven er endret, slik at likekjønnede par nå gis rett til å bli prøvd som adoptivforeldre. Lesbiske gis rett til assistert befruktning. Dersom dette skjer ved godkjent helseinstitusjon, kan ikke-biologisk mor få status som "medmor". Barnet får ikke ha noen far, men kan få vite hvem sæddonor er ved fylte 18 år – i praksis bare dersom assistert befruktning skjer i Norge, for i utlandet er sæddonor som oftest anonym. Skolens læreplan endres, slik at den gjenspeiler "utviklingen i familiemønstrene", ved å presentere homoseksuell livsførsel og likekjønnet "foreldreskap" som nye og gode normer for samliv.

Hva har skjedd?

Det er trist å måtte si det, men vi katolikker har sovet i timen. Vi har ikke forstått alvoret, og vi har i svært liten grad engasjert oss i aktiv motstand mot denne lovendringen: For det første er det ekteskapsinstitusjonen, slik den er blitt forstått i de fleste kulturer

Anbefalte nettsider: morfarbarn.no; bevarekteskapet.no, jatekteskapet.no og foreldrerett.no.

i tusener av år, som blir undergravet. Dette er bevisst politikk inspirert av "skeiv teori" eller "gender-ideologi". Målet er å avskaffe den biologiske forståelsen av kjønn; isteden skal relasjoner være styrt av lyst og seksuelt begjær, uavhengig av kjønn. Konflikten med den gudgitte hensikten med ekteskapet, som et utfyllende personfelleskap mellom én mann og én kvinne tuftet på kjærlighet, er åpenbar. I tillegg til at objektive fakta fornektet...

For det andre nektes barn sin naturgitte rett til å få omsorg fra og vokse opp med sine biologiske foreldre så langt dette er mulig. Med denne loven har staten gjort lesbisk barn vedtatt farløse; man planlegger med overlegg å unnfange barn som aldri skal få kjenne sin far. Problematikken synliggjør til fulle de moralske dilemmaene ved alle former for bruk av donerte kjønnsceller. Når det biologiske foreldreskapet oppheves ved lov og overflødiggjøres av teknologien, er det barnet som blir skadelidende, fordi det fratras sin mest grunnleggende tilhørighet. Det reduseres til et produkt underkastet voksnes ønsker.

Familiesenteret har det siste halvannet år vært sterkt involvert i denne saken. Vi har deltatt på høringsmøter i forkant av lovvedtaket, skrevet storparten av OKBs høringsuttalelse og vært med i aksjonskomiteén forut for ekteskapsmarsjen 12. april. Den viktigste erfaringen vi har gjort, er

at kristenfolket i Norge står samlet i forsvaret av ekteskapet og familien. Den Hellige Ånds forenende nærvær er påtagelig. Dette tverrkirkelige samarbeidet fortsetter for fullt utover våren og høsten i en samlet aksjon for å forsvare familie og ekteskap. Nå må også vi katolikker våge å vise i bønn og handling hva vi tror på. Johannes Paul II og Benedikt XVI har tydelig sagt at legfolket har et ansvar for å delta i familiepolitikken, slik at den utformes i samsvar med Guds vilje. Ta del, vis ansvar, informer dere!

Hva kan vi gjøre nå?

Vi trenger nå frivillige som kan delta i aksjonsgrupper, lede bønnegrupper lokalt i menighetene, informere om temaet, osv. Ta gjerne kontakt på familie@katolsk.no. Og følg godt med på følgende nettsider: morfarbarn.no, bevarekteskapet.no, jatekteskapet.no og foreldrerett.no. Det blir et spennende år!

*Maria Elizabeth Fongen
Leder ved Oslo katolske bispedømmes
familiesenter*

Adventstidens O-antifoner:

Kom, Herre, frels oss!

Av p. Arnfinn Haram OP

De siste dagene av advent (17.-23. desember) synger Kirken de store O-antifonene – antifoner til Magnificat (Marias lovsang) – i vesper-tidebønnen. Som en gyllen rosenkrans av lovprisning slynger disse gamle tekstene seg rundt Kirkens forventningsfulle bønner.

ADVENTSTIDEN er jo bare indirekte rettet inn mot julen; temaet er Kristi komme i herlighet ved historiens og tidens ende. Vi kan bare feire Kristi første komme, Inkarnasjonen, når vi er rede til å møte ham i hans andre komme, som Herre, Dommer og Allhersker, i fullt velde. O-antifonene er en eneste stor lengsel etter den endelige forløsning for all skapningen, etter Guds inngripen, etter Guds tilsynkomst.

Gud: Elskende, sårbar og hellig

Vi vestlige kristne har stått i fare for å glemme dette perspektivet. Fra høy-middelalderen ble fokuset mer og mer satt på Jesu menneskelighet; hans fødsel, hans barndom, hans lidelse, hans død. Jeg tror dette var i samsvar med Guds plan; vi kan aldri tenke dypt nok om Guds menneskelighet, hans lidenskaplige og utleverende kjærlighet til oss. Gud er en lidende Gud – fordi han er en elskende Gud. Derfor er han også en "svak Gud". Ingen er mer sårbar enn den som virkelig elsker.

Men styrken i Guds kjærlighet springer ut av hans hellighet, ut av selve

hans guddommelige fylde. I Jesus Kristus manifesteres Guds frelsende kjærlighet i dens selvoppgivelse og i dens uovervinnelige kraft. Det er derfor de store messianske frelser-titlene utgjør perlene på O-antifonenes "rosenkans": O Sapientia (Å Visdom), O Adonai (Å Herre), O radix Jesse (Å Jesse rot), O clavis David (Å Davids nøkkel), O Oriens (Å solrenning), O Rex gentium (Å folkenes Konge), O Emmanuel (Å, Gud med oss).

En sterk ange av Det gamle testamente

Disse titlene gir for det første en sterk ange av Det gamle testamente, av den bibelske historien. Når Kirken sier: O Adonai, kjenner vi at vi i Kristus møter en Gud som er levende; ikke filosofenes "gud", ikke bare en fjern autoritet, men en Gud som vil tiltales, elskes, møtes. Slik er Bibelens Gud, slik er Israels Gud. Til denne Gud rettes gudsfolkets og hele menneskehetens ofte smertefulle håp om frelse og forløsning. Når alt ser ut til å være slutt, som en avhogd stubbe – da er han Jesse rot, Isais rotskudd, nytt liv som springer opp fra den gamle roten. Når livet og framtiden synes stengt og håpløst, da er han Davids nøkkel, han som kan åpne hemmelighetene i Guds frelsesplan, som kan tolke Skriftene, som kan vise at Guds Rike seirer når menneskenes historie er uttømt og sluttstrek er satt for den nåværende verden.

O-antifonene er frelseshistoriske; de tegner opp de lange linjene for Guds folk og uttrykker folkets inderlige lengsel etter Guds inngripen og bønnhørelse.

Når døden og dødskreftene ser ut til å seire, når mørket lukker seg over vårt eget liv, da kommer han som Solrenning, som en ny dag, en ny begynnelse, en ny demring. Når "verdensriker stiger og de synker" (Lov Herren nr 543), da vet vi at han forblir nasjonenes konge, at han holder verden i sin hånd og kaller sine disipler fra alle folkeslag. Når Gud synes avsatt og avgått, fjern og likegyldig – da er han 'Gud med oss'. Gud kan ikke komme oss nærmere enn å bli et menneske-

barn, en venn, en som gir sitt liv for sine venner.

Frelshistoriens lange linjer

O-antifonene er frelseshistoriske; de tegner opp de lange linjene for Guds folk og uttrykker folkets inderlige lengsel etter Guds inngripen og bønnhørelse. De troende i Israel er ikke redde for å ha høye forventninger til Gud; for ham kan de åpne sitt hjerte. Bønnen er nøye knyttet til Guds løfter om at han ikke skal la sitt utvalgte folk og den hellige byen, Jerusalem, i stikken. Fordi dette folket og denne byen er et bilde på den universelle, altomfattende frelse som Messias skal komme med ved historiens slutt. Derfor ser også antifonene framover, mot Guds-rikets gjennombrudd og den endelige, messianske seier. O-antifonene er 'eskatologiske' (eskatologi: læren om de siste ting) – og vitner dermed om den opprinnelige kristendommens åndelige atmosfære. Kirken er ikke en livssynsorganisasjon, ikke en leverandør av eksotiske tradisjoner og religiøse krydderier; Kirken er Tegnet på den nye verden der Gud bor midt i sitt folk og der rettferd rår.

Dette gir også et annet bilde av Kristus enn det rent dennesidige Jesus-bildet vi er blitt vant med – enten det er som den sentimentale kitsj-figuren eller det er som den litt mer oppdaterte terapeut-typen. O-antifonens Kristus er den messianske Kongen, han er

det seirende Lammet, han er 'ho Pantokrator' (gresk), Allherskeren. Han er den Jesus som apostelen Johannes ser i sine apokalyptiske syner: Han som står midt mellom lysestakene i den himmelske helligdommen, kledd i fotsid kappe og med et gullbelte om livet. "Hans hode og hår var hvitt som hvit ull eller som snø, og øynene som flammende ild, føttene var som bronse, glødet i en ovn, og røsten lød som brusert av veldige vannmasser. I sin høyre hånd holdt han sju stjerner, og fra hans munn gikk det ut et skarpt,

tveegget sverd. Ansiktet var som solen, når den skinner i all sin kraft" (Joh Åp 1,12ff).

Den seirende, levende og handlende Kristus

Det er denne seirende, levende og handlende Kristus vi hilser og anroper i O-antifonene. Han er aktiv, våken, triumferende. Det er den Kristus vi kjenner fra apsis og korhvelv i antikkens og middelalderens kirkerom: Christus Victor; "Kvitekryst", som han ble kalt i norrøn tid. Det er Bibelens og liturgiens Kristus, han som er sitt folks Frelser og Herre; han er nærværende i Kirken og samtidig speider Kirken alltid lengselsfullt og ivrig etter at han skal komme til syne i sin fulle herlighet. Derfor er grunn-tonen i antifonene det som er hele Advents-tidens tone: Kom! Hele tiden roper Kirken og den enkelte troende på Kristus og kaller ham inn i sitt liv; i sorg og gleder, i avgjørelser og oppgaver, i det sakramentale nærværet, i forkynnelse og misjon. Alt står og faller med Herrens komme, med "Adventus Domini".

En kirke som synger og ber O-antifonene, fornyes i sin urkristne dynamikk. Dens bibelske, messianske og eskatologiske utstråling blir styrket. Det kan trenge i en tid da det er lett for Kirken å bli statisk, verdslig og dennesidig.

Kirken påvirker aldri sin samtid så sterkt som når den påkaller ham som kommer til oss fra Guds evige rike.

O-antifonene

- O Sapientia (Å, Visdom)
- O Adonai (Å, Herre)
- O radix Jesse (Å, Jesse rot)
- O clavis David (Å, Davids nøkkel)
- O Oriens (Å, solrenning)
- O Rex gentium (Å, folkenes Konge)
- O Emmanuel (Å, Gud med oss)

For full tekst, se baksiden av bladet.

Freske malt av Marie-Alain Couturier OP, St. Dominikus kirke, Oslo. Foto: Petter Omtvedt.

Kardinal Kasper til Broens lesere:

Økumenikk er ikke valgfritt!

Kardinal Walter Kasper, president for Det pavelige råd for fremme av kristen enhet, besøkte helgen 10.-12. oktober Oslo for å feire Det teologiske Menighetsfakultets 100-årsjubileum. Midt i sitt svært travle program, tok kardinalen seg også tid til en liten prat med Broen.

Som en del av MFs jubileumsprogram, holdt kardinalen foredrag på Château Neuf. Blant de rundt 400 fremmøtte var MFs rektor, Vidar Haanes, og tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik.

Hvorfor er det viktig med økumenisk dialog?

– Fordi kristen enhet ville gitt oss en sterkere stemme. Om vi var ett, kunne vi forkynne og tale om rettferdighet og fred med én røst.

– Underveis i dialogen med kristne brødre og søstre, kan vi lære av hverandre. Det må vi alltid være åpne for. Den katolske kirke har for eksempel lært mye eksegese fra protestanter. Og nå ser vi at protestanter lærer liturgi av oss.

– Å lære av hverandre, å gå inn i dialog, betyr ikke at vi mister vår identitet – det beriker våre liv og gjør oss mer bevisste på hvem vi selv er.

– Vi må for øvrig aldri glemme at økumenikk ikke er valgfritt – det er et påbud fra Vår Herre selv!

Hva er de største utfordringer i dagens økumeniske landskap?

– Kort sagt må det vel teologisk sett være forståelsen av Kirkens vesen, pavens primat og embedet.

– I forholdet til Den ortodokse kirke er utfordringen mer kulturell enn teologisk. Læremessig sett står nemlig Den

katolske og Den ortodokse kirke svært nært hverandre.

Allikevel har man ennå ikke fått til et toppmøte mellom paven og Moskva-patriarken?

– Representanter for Den katolske kirke blir stadig tatt vel imot i Moskva, men det stemmer at paven selv ennå ikke har fått anledning til å besøke ham. Vi respekterer dog patriarkens argumenter for at tiden ikke er moden for dette. Vi håper imidlertid at det snart vil la seg gjøre!

I Norge har vi i dag en luthersk statskirke. Hvordan ser du på forholdet mellom stat og kirke?

– Slik Den katolske kirke ser det, bør det ikke være sammenheng mellom kirkelig og verdslig makt – det har vi lært av historien. Den katolske kirkes selvforståelse er at den ikke ønsker verdslige privilegier – den ønsker frihet. Derfor er vi i dag glade for at vi ikke står i avhengighet til verdslige makter.

Er det viktig at katolikker på lokalt plan engasjerer seg økumenisk – og hvordan skal vi gjøre det?

– Vi kan først og fremst være inviterende og vise smilende ansikter! Slik vitner vi om troen. Dessuten kan vi

Lørdag kveld feiret kardinal Kasper messe i St. Olav domkirke.

samarbeide om mye med mennesker fra andre kirkesamfunn.

– Tenk hvilket flott tegn det er for verden om vi klarer å stå sammen, tross våre ulikheter, og uten å miste vår egen identitet!

KD

Katolske skoler i Norge fra 1840-til 1960-årene

Vil du bidra til å skrive Kirkens historie i Norge?

Professor Bernt Torvild Oftestad ved Menighetsfakultetet er nå i gang med å skrive den katolske skoles historie i det moderne Norge. På hvert sted der Kirken grunnla en menighet ble det også forsøkt å få i gang en katolsk skole. Det var ulike nonneordener som bar dette arbeidet, som var svært krevende. Men nonnene hadde en uoppslitelig vilje til innsats – også på dette feltet. For enkelte biskoper – som biskop Johannes Olav Fallize (1844-1933) – var skolevesenet en hovedsak. I begynnelsen var det vanskelig å sikre stabilitet og kontinuitet, men det bedret seg etter hvert. I mellomkrigstiden og i den første etterkrigstid var de katolske skolene godt institusjonalisert. De ble også et tilbud for ikke-katolske barn. Kirken kan ikke unnvære opplæringen av de døpte barna. Skolevesenet er et avgjørende fundament for Kirkens liv og fremtid. Slik var og er det også i Norge.

En viss kunnskap om det katolske skolevesen i Norge har vi. Men man kan trygt si at dets historie ikke er skrevet. Det er ikke rart, fordi de skriftlige kildene, arkiver etc. stort sett er forsvunnet. Da må man basere seg på levende, muntlige kilder (informanter), slike som vil berette fra fortidens skolevesen slik de opplevde det som elever eller lærere. Her er all informasjon og kunnskap viktig, som f. eks. om skolemateriell, skoledagens gang osv.

Sr. Felicia Kömer med elever, St. Sunniva skole, Oslo.

Tilsynelatende ubetydelige detaljer kan gi interessant kunnskap.

Katolikker som har gått på katolske skoler før 1960, eller har vært lærere ved en av skolene, er altså en helt avgjørende kilde når man skal utforske og etter hvert skrive denne historien. Derfor går oppfordringen ut til dem om å berette om sin skoletid. Du har sikkert noe å fortelle. Fruktbart er det også om vi kan stille spørsmål om din skolehverdag. Det er å håpe at mange – ikke minst blant dem som er kommet til skjells år og alder, for dem er vi særlig avhengige av – tar i mot denne utfordringen.

Ta kontakt med professor Bernt Torvild Oftestad ved Menighetsfakultetet, tlf.: 905 72 776 / 22 60 83 38, e-mail: Bernt.Oftestad@getmail.no eller med Kateketisk senter i Akersveien 16, tlf. 23 21 95 50, e-mail: Kateketisk.Senter@katolsk.no.

Søstre og elever St. Franciskus skole 1963; hentet fra "Nonnene og deres menn - historien om St. Franciskus på Tyholmen", Friluftsløstlaget 2003.

Bli med på (ny)evangelisering i OKB

EVANGELISERINGSRUNDEN I MENIGHETENE FORTSETTER. Årets tema tar utgangspunkt i fortellingen om Marta og Maria i Lukas 10, 38-42 med overskriften "det ene nødvendige". Menigheter som ønsker å arrangere evangeliseringsuker, kan kontakte sr. Anne Bente Hadland OP på 23 21 54 10 eller Anne.Bente.Hadland@katolsk.no. Arrangementet bør planlegges i god tid.

Alt satt opp er Lillehammer 11.-13. juni

P. Dankha Issa:

– Dere har brødre og søstre som lider i Irak!

Den 12. november ble to kristne søstre drept i Mosul, Irak – det siste av en rekke brutale angrep på landets lille kristne minoritet. Siden begynnelsen av oktober er 16 kristne drept, og bare den siste måneden har 2000 familier (ca. 12 000 mennesker) flyktet fra byen Mosul. Mange betegner de islamistiske fundamentalistenes angrep som en nedslaktning i en systematisk kampanje for å drive kristne ut av området. Pater Dankha Issa er overordnet i klosteret Vår Frue i Alkosh, ca. 40 km nord for Mosul. I oktober besøkte han Norge, og Broen fikk anledning til en samtale med den kaldeiske pateren, som appellerer om hjelp.

Hva er bakgrunnen for ditt besøk til Norge?

- Jeg kommer hit fordi folket mitt lider, og jeg ber om hjelp. Under oppholdet mitt i Oslo, hvor jeg besøker mine kaldeiske trosfeller, har vi fått anledning til å diskutere situasjonen i Irak med flere sentrale mennesker. Blant annet har Abed Asmaro fra St. Joseph kirkeforening for kaldeere i Norge fått truffet KrFs stortingsrepresentant Hans Olav Syversen, som tok ansvar og stilte det følgende spørsmål til utenriksministeren i Stortingets spørretime: "Hva gjør Norge for å hjelpe kristne i Irak?" Utenriksministeren svarte ganske godt og bekreftet at norske myndigheter kjenner til og er bekymret over situasjonen. Etter spørretimen fikk han møte ham personlig.
- Vi har også hatt kontakt med norske hjelpeorganisasjoner, som Norsk

Folkehjelp, og spurt hvordan de kan hjelpe oss.

Hva fortalte dere utenriksministeren?

– Vi fortalte om våre umiddelbare behov. Vi trenger hjelp til alle som har måttet flykte. Irakiske myndigheter må garantere for deres sikkerhet, slik at de kan vende tilbake til sine hjem. Dessuten ønsker vi garantert sikkerhet for våre universitetsstudenter, som har måttet avbryte studiene fordi det ikke er trygt å dra fra de kristne landsbyene og inn til universitetet i Mosul.

– Vi fortalte også om våre langsiktige behov. Vi ønsker oss et selvstyreområde for kristne i Nord-Irak, og vi ønsker oss et universitet i en av de kristne byene, slik at våre studenter ikke trenger å reise til Mosul eller Dihok, hvor de utsettes for stor fare. Her håper og ber vi om at Norge kan hjelpe!

Kan du fortelle litt om klosteret ditt i Alkosh?

– Vi er fem paterer og fem munkere, og vi tilhører St. Antoniusordenen. I dag driver vi et barnehjem for 20 gutter, og vi huser 59 kristne familier som har måttet flykte fra Mosul. De har sterke historier å fortelle. Selv om vi har begrensede ressurser, forsøker vi å hjelpe dem.

Hvordan vil du beskrive situasjonen i Mosul nå?

– Det er fryktelig, og det er fortvilende at verden er så stille om det som skjer. Ingen gjør noe for å hjelpe oss. Til-liten er borte.

– 50% av de kristne har emigrert fra landet siden invasjonen i 2004. De gjenværende lever i frykt. I tillegg opplever mange direkte diskrimine-

P. Dankha Issa besøkte Norge for å appellere om hjelp til forfulgte kristne i Irak.

ring. En gammel dame jeg kjenner forsøkte for eksempel å kjøpe et brød, men hun ble avvist fordi hun er kristen.

– Kort fortalt tar muslimske fanatikere fordel av den kaotiske situasjonen og forsøker å fordrive oss fra Irak.

– Vi forsøker å være fredelige og loydlige borgere av Irak. Vår tro forbyr oss å bruke vold. Men de utsetter oss for vold – vi har opplevd mange kidnappinger og drap. Selv erkebiskopen vår ble kidnappet og mistet livet.

– Det er ikke bare oss kaldeere som angripes – det gjelder alle kristne. Vi er i samme båt, og vi samarbeider godt.

Hvordan er forholdet mellom kristne og den jevne muslim i landet i disse dager?

- Det er en stor skuffelse. Vi har bodd fredelig vegg i vegg i lang tid, men når kristne nå drives ut av sine hjem, gjør de ikke noe. Heldigvis kommer det en gang iblant historier om noe annet
- at muslimer har hjulpet sine kristne naboer.

Har situasjonen for Iraks kristne forverret seg etter den amerikanskledede militæroperasjonen?

- Ja. Under Saddams diktatur var situasjonen vanskelig, men nå er den betydelig verre. Amerikanerne regnes nemlig som "kristne", og derfor angriper fundamentalistene også oss. Men vi får ingen hjelp fra amerikanerne.
- Da amerikanerne kom, sa de at de ville frigjøre Irak – ikke okkupere landet. Under diktaturet var det mye urettferdighet, ikke minst diskriminerte lovverket de kristne. Så da amerikanerne sa at de skulle "befri" oss, håpet vi på det. Da vi senere opplevde at de okkuperte landet, kom det som et sjokk på oss. Vi aksepterer ikke okkupasjon.

Til tross for dette velger mange kristne å bli i landet?

- Ja. Det er vårt hjem, våre røtter. Det er ikke lett å forlate disse.

Har du et budskap til katolikker i Norge?

- Dere har brødre og søstre i Irak som lider og trenger deres bønner! Men bønn uten handling er ikke nok. Vi trenger at dere påvirker politikere og hjelpeorganisasjoner til å handle.

KD

De kristne i Midt-Østen

KRISTENDOMMEN oppsto i Midt-Østen, og det var i Midt-Østen den vokste raskest, selv etter at misjonen i Europa var kommet i gang. Da kristenforfølgelsene i det romerske riket opphørte på 300-tallet, var det i de østlige middelhavsprovinsene at de kristne utgjorde en betydelig minoritet. Fra Apostlenes gjerninger vet vi at Antiokia (i provinsen Syria, nå i Tyrkia) var base for mye av den tidlige misjonsvirksomheten, og da Kirkens organisasjon ble sentrert rundt patriarkater, var Antiokia ett av patriarkatene. Derfra fortsatte misjonsvirksomheten østover, også ut over Romerrikets grenser. Dette patriarkatet var imidlertid langt mindre homogent, både teologisk og sosiologisk, enn de øvrige, og falt gradvis fra hverandre etter de kristologiske stridighetene rundt konsilene i Efesos (341) og Khalkedon (451). Betydelige deler av de kristne i denne kirkeprovinsen ble slik skilt fra flertallet i kristenheten, med sentrum i Roma og Konstantinopel. Kontakten vestover ble ytterligere dramatisk begrenset ved islams erobringer etter Muhammeds død. Gjennom disse erobringene kom mye kristent kjerneland under muslimsk styre. Noen steder ble kristendommen helt borte, men i Midt-Østen fortsatte den som en betydelig minoritet. Enkelte steder forble flertallet av befolkningen kristent i flere hundre år. Faktisk regner man med at over halvparten av verdens kristne i denne perioden levde under muslimsk styre.

Grunnet kristendommens kompliserte historie i disse områdene, er den delt i flere kirker, som hver har sine særpreg. I flertallet av disse kirkefamilier finnes det en del som er frittstående kirker, og en del (oftest et mindretall) som er i fellesskap med Roma. Maronittene i Libanon er i en særstilling, da de alle er i forening med Roma. Et fellesnavn på de kirkeene som er i fellesskap med Roma, er **orientalske katolske kirker**. Disse har sin egen liturgi, egne skikker og egen kirkerett, som er forskjellig fra den latinske vi kjenner.

Siden latinske katolikker på verdensbasis er totalt dominerende i antall, langt over 90 %, har østlige katolikker lett for å bli oversett. Pave Johannes Paul II ønsket å bøte på dette, og yndet å si at Kirken må puste med sine "to lunger", den østlige og den vestlige.

Kaldeerne i Irak, som p. Issa tilhører, er en slik orientalsk katolsk kirke.

De fleste katolikker i Irak er enten kaldeere eller tilhører en annen orientalsk katolsk kirke, den syriske. Det er i dag vanskelig å anslå hvor mange de er, siden et stort antall er drevet på flukt. Før den siste krigen og terroren i kjølvannet av den, utgjorde alle kristne til sammen, både katolikker og ikke-katolikker, rundt 3 % av befolkningen, særlig sterke i nord.

HHØ

Faraj Asmaro er leder for St. Joseph kirkeforening for kaldeere i Norge

Kaldeere i Norge

Det er få kaldeere i Norge, og vi har per i dag ingen egen kaldeisk prest. Rundt 200 av kaldeerne i Norge er imidlertid organisert i St. Joseph kirkeforening, og foreningen arrangerer messe etter kaldeisk ritus i Oslo ca. hver tredje måned. Prest er enten p. Maher Malko fra Göteborg, eller en prest sendt fra Roma, hvor koordinator for den kaldeiske sjelesorgen i Europa, msgr. Filip Najem, holder til.

Leder av St. Joseph kirkeforening for kaldeere i Norge er Faraj Asmaro, som kan kontaktes på 21 64 22 33 / 90 01 35 37 eller asmaro@online.no.

Et fremsynt og kjærlighetsfremmende rundskriv

Den 25. juli i år var det 40 år siden pave Paul VIs rundskriv om fødselsregulering ble offentliggjort. Her i Norge har man forbigått datoen i taushet, men ute i Europa og ellers i verden er det avholdt en rekke konferanser og seminarer for å markere denne milepælen. Viktigst er likevel pave Benedikts forskjellige stadfestelser av at rundskrivet er aktuelt som aldri før.

Paven peker på flere grunnleggende elementer i "Humanae Vitae" som ble oversatt i all motstanden rundskrivet vakte. Det viktigste begrepet for å forstå "Humanae Vitae" rett, er kjærlighet. Dette forutsetter at mennesket anerkjennes som en person, hvis sjel og kropp utgjør en udelelig enhet; for det er ikke sjelen alene eller kroppen alene som elsker, men hele personen. Uten denne forståelsen av mennesket, reduseres dets verdighet, og kroppen blir et objekt som kan kjøpes eller selges.

Videre påpeker paven at naturen fortjener å anses som kilden til inspirasjon for ekteparets unnfangelse av barn. Med dette tenker han på den naturlige lovmessighet som ligger nedfelt i mannens og kvinnens biologi, der deres felles fruktbarhet, og særlig kvinnens syklus med vekslende fruktbare og ufruktbare perioder, gir ektefellene reelle valg i måten de kan utøve sitt seksualliv på. Videreføringen av livet er en iboende og uløselig dimensjon ved seksualiteten; å hindre eller fornekte den er å gjøre vold mot Skaperens opprinnelige hensikt med ekteskapet, som Kristus refererer til (Mt 19,4-6). Å samarbeide med naturens lovmessigheter frigjør menneskene fra selvskhet, og lar kvinnen og mannen ta ansvar for livet idet de gir seg selv som gave til hverandre. Dette er resultatet av en kjærlighet som kan bruke fornuften og velge i

fullkommen frihet uten å ta urettmessige forbehold om de mulige ofre den totale overgivelsen innebærer.

Et felles ansvar for mann og kvinne

Her berører paven et emne som ofte glemmes i vurderingen av "Humanae Vitae", nemlig rundskrivets betoning av at mannen og kvinnen har et felles ansvar for sin fruktbarhet, og derfor behøver å samarbeide om fødselsregulering. Når ektefeller klarer å meddele hverandre med den største naturlighet all informasjon de trenger for å ha oversikt over kvinnens fruktbare og ufruktbare dager, er dette noe som styrker kommunikasjonen, intimiteten og samholdet på en helt unik måte. Respekt for kvinnens tider er det botemiddel mange par trenger for å kunne oppleve likeverdet i forholdet som reelt. "Humanae Vitae" er i så måte et undervurdert redskap for å få bukt med kulturelt betinget kvinneundertrykkende seksualatferd.

Minst like viktig er mannens og kvinnens erkjennelse av at det ikke er dem som råder over livets kilde; det er det Gud alene som gjør. Ekteparet er kalt til å samarbeide med Guds skaperkraft, stille seg til disposisjon for den med en kombinasjon av generøsitet og selvbe-

Det viktigste begrepet for å forstå "Humanae Vitae" rett, er kjærlighet. Dette forutsetter at mennesket anerkjennes som en person, hvis sjel og kropp utgjør en udelelig enhet.

herskelse. Å ta seg tid til å rådføre seg med Gud om utøvelsen av seksualitetens livgivende mulighet, vil hjelpe mange til å ta mer ansvar i seksuallivet, vise kjærligere omtanke for hverandre, og oppøve større tillit til Gud.

Profetisk konsekvensanalyse

Pave Paul VI var profetisk i sin konsekvensanalyse av prevensjonsbruken. Han advarte mot at terskelen for utroskap kunne bli betraktelig senket, likeså nivået på den allmenne moral. Offentlig styring med familiestørrelsen har vi

En av modulforsidene i Familiesenterets ekteskapsforberedende kurs.

sett eksempler på (senest nå går Filipinene inn for tobarnspolitikk), likeså statlig foreskrivelse av prevensjonsmidler myndighetene mener er best. Paul VI advarte mot at når enkeltpersoner forsøkte å unngå den guddommelige lov og dennes vanskelige krav, ville vi lett få en situasjon der man overløt til offentlige instanser myndigheten til å gripe inn i mannens og kvinnens mest personlige og intime ansvar.

Vi er langt på vei kommet dit at ansvaret for videreføringen av livet er

blitt overlatt til menneskers vilkårlige avgjørelser, til fertilitetsklinikker og forskningsmiljøer med utsikter til god profitt, og til politikere med ideologiske agendaer som hyppig tøyers grensene for hvordan levende embryoer behandles, og for hva slags foreldreskap barn vedtas født inn i. Situasjonen er faktisk blitt enda mer kritisk, i og med at barn i dag ofte stemples som en fiende for den personlige utviklingen, karrieren og parforholdet, og altfor ofte drepes i morslivet dersom psykisk og fysisk utrustning ikke svarer til drømmen om

ønskebarnet. Der prevensjonsbruken har feilet med en uplanlagt graviditet som resultat, ledes man til å stemple barn som "uønskede". Dagens grusomme virkelighet overgår faktisk pave Paul VIs advarende formaninger.

I en kontekst av seksuell frigjøring og generell ansvarsfraskrivelse fra egen fruktbarhet ble "Humanae Vitae" så

"Humanae Vitae" er i så måte et undervurdert redskap for å få bukt med kulturelt betinget kvinneundertrykkende seksualatferd.

utålelig sann i sin beskrivelse av prevensjonsmentaliteten, at den i 1968 ble gjenstand for en motstand uten side-stykke i moderne kirkehistorie. Paul VIs mot til å stå fast på Guds og ikke menneskenes vilje; til å våge å være den snublesten – skandalon – det å følge Kristus innebærer, er dypt beundringsverdige. For oss som så altfor ofte er svake i troen og litt for ivrige til å inngå

kompromisser når Evangeliet krever at vi må tåle motbør, er pave Paul VIs mot et sterkt eksempel. Det alene skulle kvalifisere til hans saligkåring.

Frigjørende sammenhenger

Paul VI gjorde rett i å lytte til Den hellige Ånd. Vi gjør rett i å begynne å åpne øynene for Det glade budskapet han ønsket å forkynne oss – at de dypeste gudgitte sammenhenger i det ekteskapelige samliv styrker ektefellenes enhet og samarbeid; de slavebinder ikke, men frigjør dem til å bli tillitsfulle kristne, fullkomne gaver til hverandre, og gode Livets Forvaltere.

Alt henger sammen. Bare en kjærlighet som er total, uforbeholden og tillitsfull til Guds forsyn, makter å favne alle de utfordringer og den selvoppofrelse samlivet mellom mann og kvinne bringer.

Kirken vil derfor gjøre rett i å gi "Humanae Vitae" en renessanse, der rundskrivets fulle potensial utdypes og forklares for legfolket.

*Maria Elizabeth Fongen
Leder ved Oslo katolske bispedømmes familiesenter*

PEARLY PFC ER 99.3% SIKKER

Sikker prevensjon uten p-pille og spiral

Mål temperaturen under tunga når du våkner.

Pearly viser

- = sikker
- = fruktbar

Send SMS
AD JA B til 1986
for brosjyre.

Mer informasjon finner du på www.pfc.no

PFC NORDIC
PFC-spesialist siden 1998:
SALG • SERVICE • RÅDGIVING
Infotelefon: 51 68 00 16
post@pfc.no www.pfc.no

Tenn et lys for din helgen
Light a candle for your saint
Ilumina una candela para tu santo
Zapal świecekę swojemu świętemu

St. OLAV
bokhandel og nettbutikk
Akersveien 14, Oslo. tlf 23 21 95 55
www.stolavbok.no

Sr. Katarina Pajchel OP:

”Sorte hull er ikke farlige!”

Forrige høst ble det skrevet og blogget en del om en stor maskin som strekker seg fra Sveits og over grensen til Frankrike. Noen trodde den ville sluke verden så snart den ble skrudd på. Sr. Katarina Pajchel OP, en av forskerne som deltar i eksperimentet, rister energisk på hodet. Men det er da forsøket på å gjenskape verdens begynnelse som er i gang? ”Ja, litt forenklet ...” sier forskerne, eller ”kort fortalt ...” Mystisk? Og hva tenker de involverte om forholdet mellom tro og naturvitenskap? Broen har bedt sr. Katarina belyse temaet.

Fortell om din tilknytning til ”Big Bang”-prosjektet.

– Jeg deltar i en gruppe som arbeider med eksperimenter knyttet til LHC-akseleratoren ved CERN. Kort fortalt er dette en maskin som befinner seg 100 meter under bakken, og som akselererer partikler for å få dem til å kolliderer på bestemte punkter. Vi vil studere hva som lages i denne kollisjonen, for den vil føre til at nye partikler oppstår. Grunnlaget for eksperimentet er formelen $E=mc^2$, altså at energi og masse er to sider av samme sak.

– Big Bang handler om at universet går fra å være lite og tett med høy energi, til å utvide seg og kjøles ned, slik at energinivået blir lavere. Universet er i dag ca. 13,7 milliarder år gammelt. De teoriene vi har gir et ganske godt bilde, men vi mangler noen brikker for å gjøre det komplett, og de må vi finne.

Sr. Katarina foran en kvadrupel magnet. Foto: Larissa Bravina.

Kollisjonene skal gjenskape prosesser eller tilstander som var til stede i det tidlige universet, faktisk er det snakk om ørsmå brøkdeler av et sekund etter det vi kunne kalle begynnelsen. Det er mange prosesser der som vi ikke helt forstår, og som har mye å si for hvordan verden ser ut i dag.

Dere fikk veldig mye oppmerksomhet da dere ”trykket på knappen”, så ble det helt stille. Hva skjedde?

– Oppstarten gikk egentlig over all forventning! Maskinen ble satt i gang, live, med verden som publikum. Det er mye som skal klaffe for at en slik maskin skal fungere. Så var det en del som ble ødelagt, og det tar lang tid å erstatte en slik del. Det ble besluttet at maskinen først skulle startes opp igjen til våren. Men allerede da, etter ti dager, var man kommet mye lenger enn forventet.

Rakk dere i det hele tatt å gjøre de prøvene som angivelig kunne føre til verdens undergang?

– Nei (latter), forutsetningen for å produsere sorte hull, er at man har foretatt kollisjoner, så det kunne ikke ha skjedd den første dagen maskinen ble slått på uansett, i motsetning til hva noen medier antydte i forkant av begivenheten.

Hva er sorte hull?

– Store sorte hull i verdensrommet er områder med enorm masse der

gravitasjonen er så sterk at ingenting som trekkes inn slipper ut, selv ikke lyset. Derav navnet sorte hull. Det vi håper å observere er mikroskopiske sorte hull. De vil si oss noe interessant om rommets struktur og være et sterkt hint om at rommet har ekstra romlige dimensjoner.

Så dere skal altså produsere sorte hull?

– Men slike sorte hull er ikke farlige! De hullene vi snakker om her, fordemper i løpet av en brøkdel av et sekund, vi pleier å si at i motsetning til en gjennomsnittlig vaskemaskin, kan de ikke sluke så mye som en sokk.

Hvor lang til vil det ta før man egentlig får noe resultat som kan kalles et gjennombrudd?

– Før vi får noen nobelpris, liksom (latter)? For å forstå at man har sett noe nytt, må man rekonstruere de kjente tingene først, og ”gjenoppdage” dem for å vite at systemet fungerer. Det er fordi man må forstå målesystemet – akkurat som et termometer må kalibreres før man kan bruke det. Indikasjonene kommer raskt, men vi trenger nok en to-tre år før vi kan si noe sikkert.

Hvordan forholder du deg til begrepet ”gudsbevis”?

– Jeg prøver å være forsiktig med å trekke for raske koblinger mellom naturvitenskap og tro. Jeg tror det er viktig

å være nøktern. Veldig mye ny forskning og teori har blitt tatt til inntekt for mye rart både i kristen sammenheng og i New Age, der man blant annet har peilet seg ut begreper som man har satt i sammenheng med vage forestillinger om energi osv. Det er viktig å ha en sunn og ærlig holdning og dialog. Man må se på hvordan og med hvilke spørsmål naturvitenskapen arbeider. Da vil man se hvor avgrenset den faktisk er.

– Samtidig er det klart at det er en motivasjon, for i naturvitenskapen brettes mysteriene ut for en, og med mysterier mener jeg mangfold, skjønnhet, sammenheng ... Alt dette er svært matematisk og knyttes opp til eksperimenter i naturvitenskapene, men samtidig vitner det om et forbløffende verdensbilde. Det er jo faktisk skaperverket det handler om. Selvsagt går det an å være fysiker og ateist, men det møtet med naturen man får gjennom naturlovene og partikkelfysikken kan friste en til å tenke et skritt videre og spørre seg hvor det hele egentlig kommer fra. Thomas Aquinas sier på en tid da fokuset egentlig lå på skriftstudier, at skaperverket gjenspeiler sin skaper på samme måte som et kunstverk gjenspeiler kunstneren. At det finnes en målrettet rasjonalitet eller orden i naturen som vitner om en skaper, er ikke noe man kan forske seg frem til, men man kan se dette i troens lys. Jeg vil ikke uten videre si at man kan forske seg frem til noe gudsbevis, men man kan ledes langt på vei og utfordres til å stille spørsmål, for eksempel: Hvorfor er naturen så finjustert? Det finnes ikke noen motsetning mellom eksistensen av naturlover og at Gud står bak dem og lar dem få utvikle seg etter sin egen lovmessighet. Vi snakker om "statistiske og naturlige prosesser", og det er plass til en skaper i dette bildet, selv om det ikke nødvendigvis er en som blander seg i alt til enhver tid.

Forskning på Big Bang og tro på skapelsen, er det en kontroversiell kombinasjon?

– Tradisjonelt er vel Norge preget av en svært bibelsk, skriftorientert teologi. Men rent teologisk tror jeg tradisjonen med naturvitenskap og refleksjon er mer utbredt enn man kanskje tenker. Det både er og har vært en mengde troende og ikke minst ordensfolk som har arbeidet tverrfaglig med teologi og realfag, jesuittene for eksempel. Men den senere tid har man kanskje sett

noen diskusjoner rundt dette. Man aner en polarisering for eksempel i USA, og det er mulig den etter hvert vil komme hit.

– Pave Johannes Paul var jo alltid svært positiv og gikk langt i anerkjennelsen av evolusjonsteorien. Pave Benedikt har også vært inne på den viktige plassen forholdet mellom tro og fornuft har i katolsk tradisjon, blant annet i sitt egentlig svært interessante innlegg – som dessverre skulle bli kjent for noe helt annet – i Regensburg. Her advarte han jo nettopp mot et brudd i koblingen mellom tro og fornuft, og likeledes koblingen mellom kultur i bred betydning og religion.

Hvordan er det å være nonne og arbeide i et forskermiljø – møter du fordommer?

– Jeg har vel fått noen kommentarer av typen "dette trodde jeg ikke". På den annen side får jeg dette spørsmålet påfallende ofte, også fra katolsk hold. Her i Norge har vi vel vært vant til at de første søstrene tradisjonelt jobbet på skole og sykehus, og det kan ha lagt noen føringer for hvilket bilde man har av en ordenssøster. Men tidene har forandret seg, og ordenssøstrene har det!

Er det viktig at katolikker engasjerer seg i naturvitenskapene?

– Ja. Jeg vil nevne at det er viktig å sette et eksempel, så det blir tydelig for barn og unge at du ikke trenger å skru av hjernen din for å være troende. For å være troverdige trenger vi dessuten

katolikker som forstår fagene på deres premisser og som kan være brobyggere. Innenfor medisin og bioteknologi må vi spørre oss om vi bare vil være tilskuere, eller om vi vil være med og forme, for det er mange etiske utfordringer her.

KS

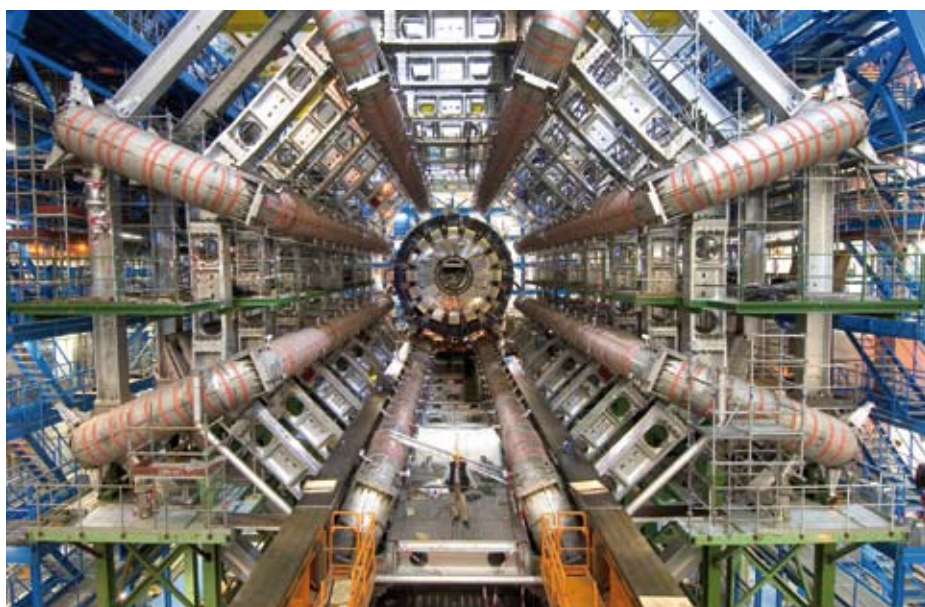

Sr. Katarina Pajchel OP er søster ved Katarinahjemmet i Oslo, og er doktorgradsstipendiat ved Universitetet

i Oslo. Hun forsker på partikkelfysikk og deltar sammen med 2500 forskere over hele verden i CERNs ATLAS-eksperiment. Sr. Katarina arbeider med utviklingen av et såkalt "grid-nettverk" for å behandle de enorme mengder data som nye eksperimenter produserer og gjøre dem tilgjengelige.

CERN er en europeisk organisasjon for forskning på partikkelfysikk, kjernefysikk og kjernekjemi. Ved forskningssenteret ligger Large Hadron Collider (LHC), en enorm partikkelakselerator som ble ferdig og tatt i bruk til vitenskapelige eksperimenter i 2008.

Kilde: Wikipedia.

Et glimt av installasjonen i CERN. Foto: © CERN.

Skaperkoden

– Har moderne naturvitenskap knekket den?

Av Konrad Tywoniuk

Den objektive viten om naturen rundt oss har alltid vært en kilde til visdom og inspirasjon, men samtidig et maktmiddel. På den ene siden kan vi se opp mot nattehimmelen og spørre: hva slags lover styrer stjernene, og hva er universets historie? På den annen side kan vi søke kunnskap om naturens aller minste bestanddeler og grunnleggende krefter. Vitenskapen har i dag lagt selve livets hemmeligheter under lupen. Og vår viten former vårt verdensbilde, menneskesyn og samfunn.

Snart ikke plass til Gud?

For et kristent menneske kan denne "framskrittet" nesten virke truende mot selve troens grunnsannheter. Vitenskapen presser seg inn på det som tilsynelatende alltid har vært Guds "domene", skapelsen av universet og mennesket enestående plass i det. Det er snart ikke "plass" til Gud noe sted! I dag vet til og med elevene i barneskolen at verden ikke ble skapt på sju dager, men at alt startet med et "Big Bang". Og alle tar selvfølgelig for gitt at menneskene har utviklet seg fra en felles stamfar med apene. Noen går til og med så langt som åpenlyst å påstå at "religion er opium for folket" ut fra evolusjonsteoretiske argumenter. Men hvor langt kan egentlig et vitenskapelig standpunkt føre en til visdom? Kan vitenskapen egentlig gi gode og meningsfulle svar på spør-

målene: Hvorfor er vi til? Hvordan har vi blitt til? Hva er et menneske?

Setter emnene inn i et større perspektiv

Oskar Skarsaune tar i sin nyeste bok, *Skaperkoden*, oss med på en reise inn i universets og livets historie. Dette er en fascinerende fortelling i seg selv – noen vil til og med påstå at det er den mest fantastiske historie tenkelig, mer spennende enn den mest utspekulerte krim eller science-fictionroman. Skarsaunes drøfting er engasjerende og fri for bombastiske konklusjoner. Selv uten ekspertise innen felt som evolusjonsbiologi og aksiomatisk matematikk, er han i stand til å forklare avanserte teorier og stille spørsmålsmålstegn ved enkelte av slutningene. Samtidig evner han å trekke emnene inn i et større perspektiv, relatert til vår egen eksistens og vår unike rolle i dette utrolig sammensatte univers vi nå engang befinner oss i. Dette leder samtidig både forfatter og leser mot et mer sammensatt begrep om en kjærlighetsfull og handlende Gud, overraskende nok!

I tillegg til den klassiske kosmologiske diskusjonen går også *Skaperkoden* inn på den eksistensielle debatten om menneskets bevissthet og frie vilje. Disse aspektene er brennaktuelle i vitenskapelige miljøer i krysningspunktet for hjerneforskning, informatikk og genforskning. Skarsaune skisserer det historiske bakteppet og presenterer et par klassiske argumenter, men jeg savner flere referanser til nyere forskning i et felt som ekspanderer i et forrykende tempo i våre dager.

Kirken og vitenskapen

En stor del av boken er også viet til det historiske forholdet mellom Kirken på den ene siden og vitenskapen på den andre. Skarsaune illustrer med flere eksempler at den moderne vitenskapens røtter kan spores tilbake til klostrene og katedralskolene, ja, helt tilbake til kirkefedrene.

Skaperkodens svakeste side er kanskje også en styrke – dette er en uferdig og nesten uredigert bok (noe forfatteren selv innrømmer i innledningen). Den mangler også en vitenskapsfilosofisk innledning til problemene – men kan hende Skarsaune aldri ønsket en altfor sterk "teoretisering" av disse emnene. Boken munner

ut i et vell av spørsmål og originale problemstillinger som leder til ettertanke, samt en god bibliografi hvor man kan finne ytterligere detaljer og bakgrunnsstoff. Dette er et inspirerende og friskt pust inn i en debatt som ofte enten er dominert av aggressiv ateisme eller rigid bibeltolkning.

Troen leder ikke til uvitenskapelig fundamentalisme og trangsyn; nei, det er heller en rettesnor vi kan bruke for oppdage en dypere skjønnhet i skaperverket og mennesket. Og Skaperen.

KONRAD TYWONIUK er tidligere leder av Norges Unge Katolikker. Han jobber for tiden som post. doc. stipendiat i kjernefysikk ved Universitetet i Santiago de Compostela i Spania.

OSKAR SKARSAUNE er professor i kirkehistorie. I tillegg til en omfattende faglig produksjon, har han gitt ut flere populærvitenskapelige bøker, som bestselgeren "Den ukjente Jesus" (2006).

Oskar Skarsaune:
SKAPERKODEN
– Har moderne naturvitenskap knekket den?

Avenir forlag 2008
Kr. 198.-

Liturgisk kalender 2009

Søndagstekster år B, hverdagslesninger år I

I denne liturgiske kalenderen oppgis alle bibeltøkstene som brukes under liturgien. Betydningene av forkortelsene finner du foran i din norske Bibel.

Tekstene på en vanlig søndag står i denne rekkefølge: Lesning fra Det gamle testamente; fra Det nye testamente; evangelielesningen. På hverdager er det bare to tekster, medregnet evangelielesningen. Liturgien har også en foreskrevet salmetekst, etter 1. lesning, men den har vi av praktiske grunner ikke gjengitt.

Dager med kirkeplikt står i **rød skrift**. Husk at alle **søndager** har kirkeplikt, dessuten **Jul** (midnattsmessen eller den 25. om dagen) og **Kristi Himmelfart**. Faste- og abstinensplikt står i **fet skrift og kursiv** (Askeonsdag og Langfredag). Dager som er angitt med **STORE BOKSTAV** er søndager, fester eller høytider. Høytider er i tillegg markert med **FET SKRIFT**.

Det står angitt hvilke helgener som skal minnes (dersom navnet står i parentes, er minnedagen valgfri). Der en nordisk helgen er obligatorisk

minnedag, nevnes ikke de som i andre land er obligatorisk eller valgfri helgenminne. På lørdager som ikke er fest-, høytids- eller obligatoriske minnedager, kan man minnes jomfru Maria.

Der det i tillegg til oppgitt lesning finnes valgfrie minnedagslesninger, er dette markert med *

I Tromsø stift brukes andre datoer for Herrens Åpenbaring, Herrens Dåp og Marias opptagelse i Himmelen.

Januar		Februar		Mars	
Tor	1 GUDES HELLIGE MOR MARIA Oktavdag for julen. Verdensdagen for fred 4 Mos 6,22-27; Gal 4,4-7; Luk 2,16-21 <i>Tidebønn for uke 1</i>	SØN	1 4. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR 5 Mos 18,15-20; 1 Kor 7,32-35; Mark 1,21-28	SØN	1 1. SØNDAG I FASTEN 1 Mos 9,8-15; 1 Pet 3,18-22; Mark 1,12-15
Fre	2 De hellige Basilius og Gregorius 1 Joh 2,22-28; Joh 1,43-51	Man	2 HERRENS FREMSTILLING I TEMPELET Mal 3,1-4 eller Hebr 2,14-18; Luk 2,22-40 Feiring av det gudviede liv.	Man	2 3 Mos 19,1-2.11-18; Matt 25,31-46
Lør	3 (Jesu hellige navn) *1 Joh 2,29-3,6; Joh 1,29-34 <i>Tidebønn for uke 2</i>	Tir	3 Den hellige Ansgar *Hebr 12,1-4; Mark 5,21-43	Tir	3 Jes 55,10-11; Matt 6,7-15
SØN	4 2. SØNDAG ETTER JUL Sir 24,1-4.12-16; Ef 1,3-6.15-18; Joh 1,1-18	Ons	4 Hebr 12,4-7.11-15; Mark 6,1-6 1 Dominikanerordenen: Katarina av Ricci, jomfru og ordenssøster	Ons	4 Jona 3,1-10; Luk 11,29-32
Man	5 1 Joh 3,11-21; Joh 1,43-51	Tor	5 Den hellige Agathe Hebr 12,18-19.21-24; Mark 6,7-13	Tor	5 Est 14,1.3-5.9-10; Matt 7,7-12
Tir	6 HERRENS ÅPENBARING Jes 60,1-6; Ef 3,2-3a.5-6; Matt 2,1-12	Fre	6 Den hellige Paul Miki og hans ledsagere Hebr 13,1-8; Mark 6,14-29	Fre	6 Esek 18,21-28; Matt 5,20-26 Kvinnenes Verdensbønnedag
Ons	7 (Den hellige Raimund av Peñafor) 1 Joh 3,22-4,6; Matt 4,12-17.23-25	Lør	7 Hebr 13,15-17.20-21; Mark 6,30-34 For Fransiskanerne og Klarissene: DEN HELLIGE COLETTE BOYLET <i>Tidebønn for uke 1</i>	Lør	7 5 Mos 26,16-19; Matt 5,43-48 <i>Tidebønn for uke 2</i>
Tor	8 (Den hellige Torfinn) 1 Joh 4,7-10; Mark 6,34-44	SØN	8 5. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Job 7,1-4.6-7; 1 Kor 9,16-19.22-23; Mark 1,29-39 I Tromsø (domkirken): VIGSELSFEST FOR VÅR FRUES DOMKIRKE I TROMSØ Esek 37,1-2.8-9.12; 1 Kor 3,9b-11.16-17; Joh 2,13-22 ^{*)} I menighetene i Tromsø stift feires denne en valgfri dag mellom 3. og 9. februar.	SØN	8 2. SØNDAG I FASTEN 1 Mos 22,1-2.9a.10-13.15-18; Rom 8,31b-34; Mark 9,2-10
Fre	9 1 Joh 4,11-18; Mark 6,45-52	Man	9 1 Mos 1,1-19; Mark 6,53-56	Man	9 Dan 9,4b-10; Luk 6,36-38
Lør	10 1 Joh 4,19-5,4; Luk 4,14-22a <i>Tidebønn for uke 3</i>	Tir	10 Den hellige Scholastica 1 Mos 1,20-2,4; Mark 7,1-13	Tir	10 Jes 1,10.16-20; Matt 23,1-12
SØN	11 HERRENS DÅP Jes 42,1-4.6-7; Apg 10,34-38; Matt 3,13-17 eller Jes 55,1-11; 1 Joh 5,1-9; Mark 1,7-11 Kollekt til misjonen i Afrika <i>Tidebønn for uke 1</i>	Ons	11 (Vår Frue av Lourdes) *1 Mos 2,4b-9.15-17; Mark 7,14-23	Ons	11 Jer 18,18-20; Matt 20,17-28
Man	12 Hebr 1,1-6; Mark 1,14-20	Tor	12 1 Mos 2,18-25; Mark 7,24-30 1 Dominikanerordenen: Reginald, prest og ordensbror	Tor	12 Jer 17,5-10; Luk 16,19-31
Tir	13 (Den hellige Hilarius) Hebr 2,5-12; Mark 1,21-28	Fre	13 1 Mos 3,1-8; Mark 7,31-37 1 Dominikanerordenen: Jordan av Sachsen, prest og ordensbror	Fre	13 1 Mos 37,3-4.12-13a.17b-28; Matt 21,33-43.45-46
Ons	14 Hebr 2,14-18; Mark 1,29-39	Lør	14 DE HELLIGE KYRILLOS OG METHODIOS - VERNEHELGENER FOR EUROPA Apg 13,46-49; Luk 10,1-9 <i>Tidebønn for uke 2</i>	Lør	14 Mi 7,14-15.18-20; Luk 15,1-3.11-32 <i>Tidebønn for uke 3</i>
Tor	15 Hebr 3,7-14; Mark 1,40-45	SØN	15 6. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR 3 Mos 13,1-2.44-46; 1 Kor 10,31-11,1; Mark 1,40-45	SØN	15 3. SØNDAG I FASTEN 2 Mos 20,1-17; 1 Kor 1,22-25; Joh 2,13-25 Eller fra år A: 2 Mos 17,3-7; Rom 5,1-2.5-8; Joh 4,5-42
Fre	16 Hebr 4,1-5.11; Mark 2,1-12	Man	16 1 Mos 4,1-15.25; Mark 8,11-13	Man	16 2 Kong 5,1-15a; Luk 4,24-30
Lør	17 Den hl. Antonius Hebr 4,12-16; Mark 2,13-17 <i>Tidebønn for uke 2</i>	Tir	17 (De syv stiftere av servitterordenen) 1 Mos 6,5-8; 7,1-5.10; Mark 8,14-21	Tir	17 Dan 3,25.34-43; Matt 18,21-35
SØN	18 2. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR 1 Sam 3,3b-10.19; 1 Kor 6,13c-15a.17-20; Joh 1,35-42 Bønneuken for kristen enhet	Ons	18 1 Mos 8,6-13.20-22; Mark 8,22-26 1 Dominikanerordenen: Bernadette Soubirous (Jean de Fiesole [Fra Angelico])	Ons	18 5 Mos 4,1.5-9; Matt 5,17-19
Man	19 Den hellige Henrik av Finland *Hebr 5,1-10; Mark 2,18-22	Tor	19 1 Mos 9,1-13; Mark 8,27-33	Tor	19 DEN HELLIGE JOSEF, JOMFRU MARIAS BRUDGOM 2 Sam 7,4-5a.12-14a.16; Rom 4,13.16-18.22; Matt 1,16.18-21.24a eller Luk 2,41-51a For St. Josephsøstrene: PATRONATSFEST
Tir	20 (Den hellige Fabian) (Den hellige Sebastian) Hebr 6,10-20; Mark 2,23-28 Hos Cistercienserne: Cyprian Tansi	Fre	20 1 Mos 11,1-9; Mark 8,34-9,1	Fre	20 Hos 14,2-10; Mark 12,28b-34
Ons	21 Den hl. Agnes *Hebr 7,1.3.15-17; Mark 3,1-6	Lør	21 (Den hellige Peter Damian) Hebr 11,1-7; Mark 9,2-13 <i>Tidebønn for uke 3</i>	Lør	21 Hos 6,1-6; Luk 18,9-14 <i>Tidebønn for uke 4</i>
Tor	22 (Den hl. Vincent) *Hebr 7,25-8,6; Mark 3,7-12	SØN	22 7. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Jes 43,18-19.21-22.24b-25; 2 Kor 1,18-22; Mark 2,1-12	SØN	22 4. SØNDAG I FASTEN 2 Krøn 36,14-17a.19-23; Ef 2,4-10; Joh 3,14-21 Eller fra år A: 1 Sam 16,1b.6-7.10-13a; Ef 5,8-14; Joh 9,1-41
Fre	23 Hebr 8,6-13; Mark 3,13-19	Man	23 Den hellige Polykarp Sir 1,1-8; Mark 9,14-29	Man	23 Jes 65,17-21; Joh 4,43-54
Lør	24 Den hl. Frans av Sales Hebr 9,1-3.11-14; Mark 3,20-21 <i>Tidebønn for uke 3</i>	Tir	24 Sir 2,1-11; Mark 9,30-37 <i>Tidebønn for uke 4</i>	Tir	24 Esek 47,1-9.12; Joh 5,1-16
SØN	25 3. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Jona 3,1-5.10; 1 Kor 7,29-31; Mark 1,14-20 APOSTELEN PAULUS' OMVENDELSE Apg 22,3-16 eller Apg 9,1-22; 1 Kor 7,29-31; Mark 16,15-18	Ons	25 Askeonsdag - faste- og abstinens Joel 2,12-18; 2 Kor 5,20-6,2; Matt 6,1-6.16-18	Ons	25 HERRENS BEBUDELSE Jes 7,10-14; Hebr 10,4-10; Luk 1,26-38
Man	26 I Trondheim stift: DEN HELLIGE EYSTEIN I Oslo katolske bispedømme og Tromsø stift: (Den hellige Eystein) Hebr 9,15.24-28; Mark 3,22-30 Hos Cistercienserne: GRUNNLEGGGERNE ROBERT, ALBERIC OG STEFAN Sir 44,10-15; Hebr 11,1-2.8-16; Mark 10,24b-30	Tor	26 5 Mos 30,15-20; Lk 9,22-25	Tor	26 2 Mos 32,7-14; Joh 5,31-47
Tir	27 (Den hl. Angela Merici) (De hl. Timoteus og Titus) *Hebr 10,1-10; Mark 3,31-35	Fre	27 Jes 58,1-9a; Matt 9,14-15	Fre	27 Visd 2,1a.12-22; Joh 7,1-2.10.25-30
Ons	28 Den hellige Thomas Aquinas Hebr 10,11-18; Mark 4,1-20 1 Dominikanerordenen: THOMAS AV AQUINAS Visd 7,7-10.15-16 eller Ef 3,8-12; Joh 17,11b-19	Lør	28 Jes 58,9b-14; Luk 5,27-32 <i>Tidebønn for uke 1</i>	Lør	28 Jer 11,18-20; Joh 7,40-53 <i>Tidebønn for uke 1</i>
Tor	29 Hebr 10,19-25; Mark 4,21-25	SØN	29 5. SØNDAG I FASTEN Jer 31,31-34; Hebr 5,7-9; Joh 12,20-33 Eller fra år A: Esek 37,12b-14; Rom 8,8-11; Joh 11,1-45	Man	30 Dan 13,1-9.15-17.19-30.33-62; Joh 8,1-11
Fre	30 Hebr 10,32-39; Mark 4,26-34	Tir	31 4 Mos 21,4-9; Joh 8,21-30	Tir	31 4 Mos 21,4-9; Joh 8,21-30
Lør	31 Den hellige Johannes Bosco *Hebr 11,1-2.8-19; Mark 4,35-41 <i>Tidebønn for uke 4</i>				

April

Ons	1	Dan 3,14-20.49-50.91-92.95; Joh 8,31-42
Tor	2	1 Mos 17,3-9; Joh 8,51-59
Fre	3	Jer 20,10-13; Joh 10,31-42
Lør	4	Esek 37,21-28; Joh 11,45-56 <i>Tidebønn for uke 2</i>
SØN	5	PALMESØNDAG Mark 11,1-10 eller Joh 12,12-16; Jes 50,4-7; Fil 2,6-11; Mark 14,1-15,47
Man	6	Jes 42,1-7; Joh 12,1-11
Tir	7	Jes 49,1-6; Joh 13,21-33.36-38
Ons	8	Jes 50,4-9a; Matt 26,14-25
Tor	9	SKJÆRTORS DAG Oljevigselmessen: Jes 61,1-3a.6a.8b-9; Ap 1,5-8; Luk 4,16-21 Påskens hellige triduum begynner Aftenmessen til minne om Herrens hellige nattverd: 2 Mos 12,1-8.11-14; 1 Kor 11,23-26; Joh 13,1-15
Fre	10	Langfredag Jes 52,13-53,12; Hebr 4,14-16; 5,7-9; Joh 18,1-19,42 Kollekt til Det hellige land
Lør	11	Ingen messe om dagen; påskennattmessen kan begynne før midnatt. Påskemesseplikten oppfylles påskenen eller -dag. PÅSKEVIGILIEN 1 Mos 1,1-2,2; 1 Mos 22,1-18; 2 Mos 14,5-15,1a; Jes 54,5-14; Jes 55,1-11; Bar 3,9-15.32-4,4; Esek 36,16-17a.18-28; Rom 6,3-11; Mark 16,1-7 <i>Tidebønn for uke 1</i>
SØN	12	PÅSKEDAG Apg 10,34a.37-43; Kol 3,1-4 eller 1 Kor 5,6b-8; Joh 20,1-9 eller Mark 16,1-7 eller Luk 24,1-12
Man	13	MANDAG I PÅSKEOKTAVEN Apg 2,14.22-33; Matt 28,8-15
Tir	14	TIRSDAG I PÅSKEOKTAVEN Apg 2,36-41; Joh 20,11-18
Ons	15	ONSDAG I PÅSKEOKTAVEN Apg 3,1-10; Luk 24,13-35
Tor	16	TORS DAG I PÅSKEOKTAVEN Apg 3,11-26; Luk 24,35-48
Fre	17	FREDAG I PÅSKEOKTAVEN Apg 4,1-12; Joh 21,1-14
Lør	18	LØRDAG I PÅSKEOKTAVEN Apg 4,13-21; Mark 16,9-15 <i>Tidebønn for uke 2</i>
SØN	19	Miskunns-søndagen 2. SØNDAG I PÅSKETIDEN Apg 4,32-35; 1 Joh 5,1-6; Joh 20,19-31 Ungdomsdag; årsdagen for pavevalget
Man	20	Apg 4,23-31; Joh 3,1-8 I Dominikanerordenen: Agnes av Montepulciano, jomfru og ordenssøster
Tir	21	(Den hellige Anselm av Canterbury) Apg 4,32-37; Joh 3,7b-15
Ons	22	Apg 5,17-26; Joh 3,16-21 Hos Cistercienserne: (Den salige Maria Gabriela Sagheddu)
Tor	23	(Den hellige Adalbert) (Den hellige Georg) *Apg 5,27-33; Joh 3,31-36 For Fransiskanerne og Klarissene: Den salige Egidius av Assisi
Fre	24	(Den hellige Fidelis av Sigmaringen) Apg 5,34-42; Joh 6,1-15 For Fransiskanerne og Klarissene: Den hellige Fidelis av Sigmaringen
Lør	25	EVANGELISTEN MARKUS 1 Pet 5,5b-14; Mark 16,15-20 <i>Tidebønn for uke 3</i>
SØN	26	3. SØNDAG I PÅSKETIDEN Apg 3,13-15.17-19; 1 Joh 2,1-5a; Luk 24,35-48
Man	27	Apg 6,8-15; Joh 6,22-29
Tir	28	(Den hellige Peter Chanel) (Den hellige Louis M. Grignon de Montfort) Apg 7,51-8,1a; Joh 6,30-35 Hos Maristene: DEN HELLIGE PETER CHANEL Jes 66,18-20a; 1 Pet 2,20b-25; Joh 10,11-16
Ons	29	DEN HELLIGE KATARINA AV SIENA- VERNEHELGEN FOR EUROPA 1 Joh 1,5-2,2; Matt 11,25-30 I Dominikanerordenen: KATARINA AV SIENA Ap 1,5-8 eller Kol 1,24-29 eller 1 Joh 1,5-2,2; Joh 17,1-11a eller Joh 7,14-18.37-39
Tor	30	(Den hellige Pius V) Apg 8,26-40; Joh 6,44-51

Mai

Fre	1	(Den hellige Josef håndverkeren) *Apg 9,1-20; Joh 6,52-59 Hos Elisabethsøstrene og St. Josefssøstrene: DEN HELLIGE JOSEF, HÅNDVERKEREN
Lør	2	Den hellige Athanasius Apg 9,31-42; Joh 6,60-69 <i>Tidebønn for uke 4</i>
SØN	3	4. SØNDAG I PÅSKETIDEN Apg 4,8-12; 1 Joh 3,1-2; Joh 10,11-18 Kallssøndag
Man	4	Apg 11,1-18; Joh 10,1-10
Tir	5	Apg 11,19-26; Joh 10,22-30 I Dominikanerordenen: Vincent Ferrer
Ons	6	Apg 12,24-13,5a; Joh 12,44-50
Tor	7	Apg 13,13-25; Joh 13,16-20
Fre	8	Apg 13,26-33; Joh 14,1-6
Lør	9	Apg 13,44-52; Joh 14,7-14 For Fransiskanerne og Klarissene: Den hellige Katarina av Bologna <i>Tidebønn for uke 1</i>
SØN	10	5. SØNDAG I PÅSKETIDEN Apg 9,26-31; 1 Joh 3,18-24; Joh 15,1-8
Man	11	Apg 14,5-18; Joh 14,21-26 Hos Cistercienserne: De hellige abbeder av Cluny
Tir	12	(De hellige Nereus og Achilleus) (Den hellige Pancratius) Apg 14,19-28; Joh 14,27-31a
Ons	13	(Vår Frue av Fátima) *Apg 15,1-6; Joh 15,1-8
Tor	14	APOSTELEN MATTIAS Apg 1,15-17.20-26; Joh 15,9-17
Fre	15	(Den hellige Hallvard) Apg 15,22-31; Joh 15,12-17 Hos Cistercienserne: Den hellige Pachomius
Lør	16	Apg 16,1-10; Joh 15,18-21 I Karmelittordenen: (Den hellige Simon Stock, munk) <i>Tidebønn for uke 2</i>
SØN	17	6. SØNDAG I PÅSKETIDEN Apg 10,25-26.34-35.44-48; 1 Joh 4,7-10; Joh 15,9-17
Man	18	Den hellige Erik *Apg 16,11-15; Joh 15,26-16.4a
Tir	19	Apg 16,22-34; Joh 16,5-11
Ons	20	(Den hellige Bernardin av Siena) Apg 17,15.22-18,1; Joh 16,12-15 For Fransiskanerne og Klarissene: Den hellige Bernardin av Siena
Tor	21	KRISTI HIMMELFART Apg 1,1-11; Ef 4,17-23 eller Ef 4,1-13; Mark 16,15-20
Fre	22	(Den hellige Rita av Cascia) Apg 18,9-18; Joh 16,20-23a
Lør	23	Apg 18,23-28; Joh 16,23b-28 <i>Tidebønn for uke 3</i>
SØN	24	7. SØNDAG I PÅSKETIDEN Apg 1,15-17.20a.20c-26; 1 Joh 4,11-16; Joh 17,11b-19
Man	25	(Den hellige Beda den Ærverdige) (Den hellige Gregor VII) (Den hellige Maria Magdalena de'Pazzi) Apg 19,1-8; Joh 16,29-33 I Karmelittordenen: Den hellige Maria Magdalena de'Pazzi
Tir	26	Den hellige Filip Neri Apg 20,17-27; Joh 17,1-11a
Ons	27	(Den hellige Augustin av Canterbury) Apg 20,28-38; Joh 17,11b-19
Tor	28	Apg 22,30.23,6-11; Joh 17,20-26
Fre	29	Apg 25,13b-21; Joh 21,15-19
Lør	30	Apg 28,16-20.30-31; Joh 21,20-25 Vigilie PINSEVIGILIEN 1 Mos 11,1-9 eller 2 Mos 19,3-8a.16-20 eller Esek 37,1-14 eller Joel 3,1-5; Rom 8,22-27; Joh 7,37-39
SØN	31	PINSEDAG Apg 2,1-11; Gal 5,16-25; Joh 15,26-27; 16,12-15 Eller fra år A: Apg 2,1-11; 1 Kor 12,3b-7.12-13; Joh 20,19-23 <i>Tidebønn for uke 1</i>

Juni

Man	1	Messelesninger fra uke 9 Den hellige Justin Tob 1,1a.1c.3a; 2,1b-8; Mark 12,1-12
Tir	2	(De hellige Marcellinus og Peter) Tob 2,9-21; Mark 12,13-17
Ons	3	Den hellige Karl Lwanga og hans ledsagere Tob 3,1-12.24-25; Mark 12,18-27
Tor	4	Tob 6,11-12a; 7,1-2a.9-16; 8,4-10; Mark 12,28-34 I Dominikanerordenen: Peter av Verona, prest, ordensbror og martyr
Fre	5	Den hellige Bonifatius * Tob 11,4-14; Mark 12,35-37
Lør	6	(Den hellige Norbert) Tob 12,1,5-19.24a; Mark 12,38-44 Hos Maristene: Den hellige Marcellin Champagnat <i>Tidebønn for uke 2</i>
SØN	7	DEN HELLIGE TREENIGHET 5 Mos 4,32-34.39-40; Rom 8,14-17; Matt 28,16-20
Man	8	2 Kor 1,1-7; Matt 5,1-12
Tir	9	(Den hellige Efreim) 2 Kor 1,18-22; Matt 5,13-16
Ons	10	2 Kor 3,4-11; Matt 5,17-19 I Dominikanerordenen: Johannes Dominici, prest og ordensbror
Tor	11	Apostelen Barnabas Apg 11,21b-26; 13,1-3; Matt 10,7-13
Fre	12	2 Kor 4,7-15; Matt 5,27-32 I Karmelittordenen: Den salige Alfons Maria Mazurek og hans ledsagere
Lør	13	Den hellige Antonius av Padova * 2 Kor 5,14-21; Matt 5,33-37 For Fransiskanerne og Klarissene: DEN HELLIGE ANTONIUS AV PADOVA <i>Tidebønn for uke 3</i>
SØN	14	FESTEN FOR KRISTI LEGEME OG BLOD 2 Mos 24,3-8; Hebr 9,11-15; Mark 14,12-16.22-26
Man	15	2 Kor 6,1-10; Matt 5,38-42
Tir	16	2 Kor 8,1-9; Matt 5,43-48
Ons	17	2 Kor 9,6-11; Matt 6,1-6.16-18 Hos Cistercienserne: (Den salige Josef Maria Cassant)
Tor	18	2 Kor 11,1-11; Matt 6,7-15
Fre	19	JESU HJERTEFEST Hos 11,3-4.8c-9; Ef 3,8-12.14-19; Joh 19,31-37
Lør	20	Jomfru Marias rene hjerte Jes 61,9-11; Luk 2,41-51 I Picpus-ordenen: JOMFRU MARIAS RENE HJERTE <i>Tidebønn for uke 4</i>
SØN	21	12. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Job 38,1,8-11; 2 Kor 5,14-17; Mark 4,35-41
Man	22	(Den hellige Paulinus av Nola) (De hellige John Fisher og Thomas More) 1 Mos 12,1-9; Matt 7,1-5
Tir	23	1 Mos 13,2,5-18; Matt 7,6.12-14 VIGILIEN til JOHANNES DØPERENS FØDSEL Jer 1,4-10; 1 Pet 1,8-12; Luk 1,5-17
Ons	24	JOHANNES DØPERENS FØDSEL Jes 49,1-6; Apg 13,22-26; Luk 1,57-66.80
Tor	25	1 Mos 16,1-12.15-16; Matt 7,21-29
Fre	26	1 Mos 17,1,9-10.15-22; Matt 8,1-4
Lør	27	(Den hellige Kyrillos av Alexandria) 1 Mos 18,1-15; Matt 8,5-17 <i>Tidebønn for uke 1</i>
SØN	28	13. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Visd 1,13-15; 2,23-25; 2 Kor 8,7.9.13-15; Mark 5,21-43 VIGILIEN til DE HELLIGE APOSTLER PETER OG PAULUS Apg 3,1-10; Gal 1,11-20; Joh 21,15-19
Man	29	DE HELLIGE APOSTLER PETER OG PAULUS Apg 12,1-11; 2 Tim 4,6-8.17-18; Matt 16,13-19 Paulusåret avsluttet
Tir	30	(Kirkens første martyrer i Roma) * 1 Mos 19,15-29; Matt 8,23-27

Juli

Ons	1	1 Mos 21,5,8-20; Matt 8,28-34
Tor	2	1 Mos 22,1-19; Matt 9,1-8
Fre	3	APOSTELEN THOMAS Ef 2,19-22; Joh 20,24-29
Lør	4	(Den hellige Elisabeth av Portugal) 1 Mos 27,1-5.15-29; Matt 9,14-17 <i>Tidebønn for uke 2</i>
SØN	5	14. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Esek 2,2-5; 2 Kor 12,7-10; Mark 6,1-7a (Den hellige Maria Goretti) *1 Mos 28,10-22a; Matt 9,18-26
Man	6	(Den hellige Maria Goretti) *1 Mos 28,10-22a; Matt 9,18-26
Tir	7	1 Mos 32,22-32; Matt 9,32-38
Ons	8	(Den hellige Sanniva) 1 Mos 41,55-57.42,5-7a.17-24a; Matt 10,1-7 Hos Cistercienserne: Den salige pave Eugenius III
Tor	9	(Den hl. Augustin Zhao Rong og hans ledsagere) 1 Mos 44,18-21.23b-29.45,1-5; Matt 10,7-15 I Picpus-ordenen: Vår Frue av Freden. Nådebildet i Picpus.
Fre	10	Den hellige Knut - Danmarks vernehelgen *1 Mos 46,1-7.28-30; Matt 10,16-23 For Fransiskanerne og Klarissene: Den hellige Veronika Giuliani
Lør	11	DEN HELLIGE BENEDIKT - VERNEHELGEN FOR EUROPA Ordsp 2,1-9; Matt 19,27-29 <i>Tidebønn for uke 3</i>
SØN	12	15. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Amos 7,12-15; Ef 1,3-14; Mark 6,7-13
Man	13	(Den hellige Henrik) 2 Mos 1,8-14.22; Matt 10,34-11,1 I Karmelitordenen: Den hellige Teresa av Jesus, de Los Andes
Tir	14	(Den hellige Camillus av Lellis) 2 Mos 2,1-15a; Matt 11,20-24
Ons	15	(Den hellige Svithun) (Den hellige Bonaventura) 2 Mos 3,1-6.9-12; Matt 11,25-27 For Fransiskanerne og Klarissene: DEN HELLIGE BONAVENTURA
Tor	16	(Jomfru Maria av Karmelberget) * 2 Mos 3,13-20; Matt 11,28-30 I Karmelitordenen: HØYTID FOR DEN SALIGE MARIA AV KARMBERGET 1 Kong 18,42b-45a; Gal 4,4-7; Joh 19,25-27
Fre	17	2 Mos 11,10-12.14; Matt 12,1-8 I Karmelitordenen: (Den salige Teresa av St. Augustin og hennes ledsagere)
Lør	18	2 Mos 12,37-42; Matt 12,14-21 <i>Tidebønn for uke 4</i>
SØN	19	16. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Jer 23,1-6; Ef 2,13-18; Mark 6,30-34
Man	20	Den hellige Thorlák * 2 Mos 14,5-18; Matt 12,38-42 I Karmelitordenen: DEN HELLIGE PROFETEN ELIA 1 Kong 19,4-9a.11-14a eller 1 Pet 1,8-12; Luk 9,28b-36
Tir	21	(Den hellige Laurentius av Brindisi) 2 Mos 14,21-15,1; Matt 12,46-50
Ons	22	Den hellige Maria Magdalena Høys 3,1-4a eller 2 Kor 5,14-17; Joh 20,1-2.11-18
Tor	23	DEN HELLIGE BIRGITTA - VERNEHELGEN FOR EUROPA Gal 2,19-20; Joh 15,1-8
Fre	24	(Den hellige Charbel Makhlof) 2 Mos 20,1-17; Matt 13,18-23
Lør	25	APOSTELEN JAKOB 2 Kor 4,7-15; Matt 20,20-28 <i>Tidebønn for uke 1</i>
SØN	26	17. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR 2 Kong 4,42-44; Ef 4,1-6; Joh 6,1-15
Man	27	2 Mos 32,15-24.30-34; Matt 13,31-35
Tir	28	2 Mos 33,7-11;34,5b-9.28; Matt 13,36-43 I Trondheim stift: Årsdag for bispevigselen I Karmelitordenen: (Den salige Johannes Soreth)
Ons	29	OLAV DEN HELLIGE - OLSOK Visd 10,10-14; Jak 1,2-4.12; Matt 16,24-28
Tor	30	(Den hellige Peter Krysologus) 2 Mos 40,16-21.34-38; Matt 13,47-53
Fre	31	Den hellige Ignatius av Loyola 3 Mos 23,14-11.15-16.27.34b-37; Matt 13,54-58

August

Lør	1	Den hellige Alfonso Maria de' Liguori 3 Mos 23,1,8-17; Matt 14,1-12 <i>Tidebønn for uke 2</i>
SØN	2	18. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR 2 Mos 16,2-4.12-15; Ef 4,17.20-24; Joh 6,24-35
Man	3	4 Mos 11,4b-15; Matt 14,13-21
Tir	4	Den hellige Johannes Maria Vianney 4 Mos 12,1-13; Matt 14,22-36
Ons	5	(Vigselsfest for Maria Maggiore-basilikaen) * 4 Mos 13,1-2a.25;14,1.26-29.34-35; Matt 15,21-28
Tor	6	HERRENS FORKLARELSE Dan 7,9-10.13-14 eller 2 Pet 1,16-19; Mark 9,2-10 I St. Olav, Oslo: KIRKEVIGSELSFEST
Fre	7	(Den hl. Sixtus og hans ledsagere) (Den hl. Cajetan) 5 Mos 4,32-40; Matt 16,24-28 I Karmelitordenen: Den hellige Albert av Trapani I Oslo katolske bispedømme: KIRKEVIGSELSFEST I Oslo (domkirken): HERRENS FORKLARELSE Dan 7,9-10.13-14 eller 2 Pet 1,16-19; Mark 9,2-10
Lør	8	Den hellige Dominikus 5 Mos 6,4-13; Matt 17,14-20 I Dominikanerordenen: DOMINIKUS Jes 52,5-7; Salme 96,1-2a.2b-3.7-8a.9.10; 1 Tim 4,1-8; A: Matt 5,16; Matt 5,13-19 eller Matt 28,16-20 <i>Tidebønn for uke 3</i>
SØN	9	19. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR 1 Kong 19,4-8; Ef 4,30-5,2; Joh 6,41-51
Man	10	DEN HELLIGE LAURENTIUS - DIAKON OG MARTYR 2 Kor 9,6-10; Joh 12,24-26
Tir	11	Den hellige Klara av Assisi 5 Mos 31,1-8; Matt 18,1-5.10.12-14 For Fransiskanerne og Klarissene: DEN HELLIGE KLARA AV ASSISI
Ons	12	(Den hellige Johanna Fransiska av Chantal) 5 Mos 34,1-12; Matt 18,15-20
Tor	13	(Den hellige Pontian og den hellige Hippolyt) Josv 3,7-10a.11.13-17; Matt 18,21-19,1
Fre	14	Den hellige Maximilian Kolbe *Josv 24,1-13; Matt 19,3-12 VIGLIEN til JOMFRU MARIAS OPPTAGELSE I HIMMELEN 1 Kron 15,3-4.15-16;16,1-2; 1 Kor 15,54-57; Luk 11,27-28
Lør	15	JOMFRU MARIAS OPPTAGELSE I HIMMELEN Åp 11,19a;12,1-6a.10ab; 1 Kor 15,20-28; Luk 1,39-56 <i>Tidebønn for uke 4</i>
SØN	16	20. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Ordsp 9,1-6; Ef 5,15-20; Joh 6,51-58
Man	17	Dom 2,11-19; Matt 19,16-22 I Dominikanerordenen: Hyacin, prest og ordensbror
Tir	18	Dom 6,11-24a; Matt 19,23-30 I Dominikanerordenen: Mannes, prest og ordensbror
Ons	19	(Den hl. Johannes Eudes) Dom 9,6-15; Matt 20,1-16 Hos Cistercienserne: Den salige Guerric
Tor	20	Den hellige Bernhard av Clairvaux Dom 11,29-39a; Matt 22,1-14 Hos Cistercienserne: DEN HELLIGE BERNHARD AV CLAIRVAUX Sir 39,6-10; Fil 3,17-4,1; Matt 5,13-19
Fre	21	Den hellige Pius X Rut 1,1,3-6.14b-16.22; Matt 22,34-40
Lør	22	Jomfru Marias dronningverdighet Jes 9,1-6; Luk 1,26-38 <i>Tidebønn for uke 1</i>
SØN	23	21. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Jos 24,1-2a.15-17.18b; Ef 5,21-32; Joh 6,60-69
Man	24	DEN HELLIGE BARTOLOMEUS - APOSTEL Åp 21,9b-14; Joh 1,45-51
Tir	25	(Den hellige Ludvig av Frankrike) (Den hellige Josef av Calasanz) 1 Tess 2,1-8; Matt 23,23-26 For Fransiskanerne og Klarissene: DEN HELLIGE LUDVIG AV FRANKRIKE
Ons	26	1 Tess 2,9-13; Matt 23,27-32
Tor	27	Den hellige Monika 1 Tess 3,7-13; Matt 24,42-51
Fre	28	Den hellige Augustin 1 Tess 4,1-8; Matt 25,1-13 Hos Augustinerkorherrene: DEN HL. AUGUSTIN I Dominikanerordenen og hos Elisabethsøstrene: DEN HL. AUGUSTIN
Lør	29	Johannes Døperens martyrdød Jer 1,17-19; Mark 6,17-29 <i>Tidebønn for uke 2</i>
SØN	30	22. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR 5 Mos 4,1-2.6-8; Jak 1,17-18.21b-22.27; Mark 7,1-8a.14-15.21-23
Man	31	1 Tess 4,13-17; Luk 4,16-30

September

Tir	1	1 Tess 5,1-6.9-11; Luk 4,31-37 I Karmelitordenen: Den hellige Teresa Margarita Redi: Ef 3,8-12.14-21; Joh 15,9-17
Ons	2	Kol 1,1-8; Luk 4,38-44
Tor	3	Den hellige Gregor den Store *Kol 1,9-14; Luk 5,1-11
Fre	4	Kol 1,15-20; Luk 5,33-39
Lør	5	Kol 1,21-23; Luk 6,1-5 Hos Missionaries of Charity: TERESA AV CALCUTTA Høys 8,6-7; 1 Kor 13,1-13; Matt 5,1-16 <i>Tidebønn for uke 3</i>
SØN	6	23. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Jes 35,4-7a; Jak 2,1-5; Mark 7,31-37 I St. Olav, Trondheim: KIRKEVIGSELSFEST
Man	7	Kol 1,24-2,3; Luk 6,6-11
Tir	8	JOMFRU MARIAS FØDSEL Mi 5,1-4 eller Rom 8,28-30; Matt 1,1-16.18-23
Ons	9	(Den hellige Peter Claverius) Kol 3,1-11; Luk 6,20-26 I Trondheim stift: KIRKEVIGSELSFEST
Tor	10	Kol 3,12-17; Luk 6,27-38
Fre	11	1 Tim 1,1-2.12-14; Luk 6,39-42
Lør	12	(Jomfru Marias hellige Navn) *1 Tim 1,15-17; Luk 6,43-49 Hos Mariistene: JOMFRU MARIAS HELLIGE NAVN Sir 24,17-22; Gal 4,4-7 eller Ef 1,3-6.11-12; Luk 1,26-28 <i>Tidebønn for uke 4</i>
SØN	13	24. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Jes 50,5-9a; Jak 2,14-18; Mark 8,27-35
Man	14	KORSETS OPPHØYELSE 4 Mos 21,4c-9 eller Fil 2,6-11; Joh 3,13-17
Tir	15	Jomfru Marias Smertes * 1 Tim 3,1-13; Luk 7,11-17
Ons	16	De hellige Kornelius og Kyprian 1 Tim 3,14-16; Luk 7,31-35
Tor	17	(Den hellige Robert Bellarmin) 1 Tim 4,12-16; Luk 7,36-50 I Karmelitordenen: DEN HELLIGE ALBERT AV JERUSALEM Ef 6,10-18; Matt 20,25-28
Fre	18	1 Tim 6,3-12; Luk 8,1-3
Lør	19	(Den hellige Januarius) 1 Tim 6,13-16; Luk 8,4-15 Hos Misjonærer av den Hellige Familie: DEN SALIGE JOMFRU MARIA AV LA SALETTE 1 Mos 9,8-17; 2 Kor 5,17-21; Joh 19,25-27 <i>Tidebønn for uke 1</i>
SØN	20	25. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Visd 2,12.17-20; Jak 3,16-4,3; Mark 9,30-37
Man	21	EVANGELISTEN MATTEUS Ef 4,1-7.11-13; Matt 9,9-13 Den internasjonale fredsdagen
Tir	22	Esr 6,7-8.12b.14-20; Luk 8,19-21
Ons	23	Den hellige Pius av Pietrelcina Esr 9,5-9; Luk 9,1-6
Tor	24	Hag 1,1-8; Luk 9,7-9
Fre	25	Hag 1,15b-2,9; Luk 9,18-22
Lør	26	(Den hellige Kosmas og den hellige Damian) *Sak 2,5-9a.14-15a; Luk 9,43b-45 <i>Tidebønn for uke 2</i>
SØN	27	26. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR 4 Mos 11,25-29; Jak 5,1-6; Mark 9,38-43.45.47-48 Caritas-søndag
Man	28	(Den hellige Venceslas) (Den hellige Lorenzo Ruiz og hans ledsagere) Sak 8,1-8; Luk 9,46-50
Tir	29	DE HELLIGE ERKEENGLER MIKAEL, GABRIEL OG RAFAEL Dan 7,9-10.13-14 eller Åp 12,7-12a; Joh 1,47-51
Ons	30	Den hellige Hieronymus Neh 2,1-8; Luk 9,57-62

Oktober

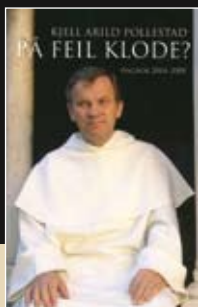
Tor	1	Den hellige Terese av Jesusbarnet * Jes 66,10-14; Sal 131; Matt 18,1-5 Neh 8,1-4a,5-6,7b-12; Luk 10,1-12 I Karmelitordenen: DEN HELLIGE TERESE AV JESUSBARNET Jes 66,10-14c eller 1 Joh 4,7-16; Matt 11,25-30 eller Matt 18,1-4
Fre	2	De hellige verneengler 2 Mos 23,20-23; Matt 18,1-5,10
Lør	3	Bar 4,5-12,27-29; Luk 10,17-24 Tidebønn for uke 3
SØN	4	27. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR 1 Mos 2,18-24; Hebr 2,9-11; Mark 10,2-16
Man	5	Jona 1,1-2,1,11; Luk 10,25-37 Hos Elisabethsøstre, Fransiskanerne og Klarissene: DEN HELLIGE FRANS AV ASSISI I Dominikanerordenen: Raymund av Capua, prest og ordensbror
Tir	6	(Den hellige Bruno) Jona 3,1-10; Luk 10,38-42
Ons	7	Vår Frue av Rosenkransen Apg 1,12-14; Luk 1,26-38 Hos Birgittinerne: DEN HELLIGE BIRGITTA HELLIGKÅRING
Tor	8	Mal 3,13-4,2a; Luk 11,5-13
Fre	9	(Den hellige Dionysius og hans ledsagere) (Den hellige Johannes Leonard) Joel 1,13-15; 2,1-2; Luk 11,15-26 I Dominikanerordenen: Ludvig Bertrand, prest og ordensbror
Lør	10	Joel 4,12-21; Luk 11,27-28 Tidebønn for uke 4
SØN	11	28. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Visd 7,7-11; Hebr 4,12-13; Mark 10,17-30
Man	12	Rom 1,1-7; Luk 11,29-32
Tir	13	Rom 1,16-25; Luk 11,37-41
Ons	14	(Den hellige Callistus I) Rom 2,1-11; Luk 11,42-46
Tor	15	Den hellige Teresa av Avila *Rom 3,21-30; Luk 11,47-54 I Karmelitordenen: DEN HELLIGE TERESA AV JESUS Vis 7,7-14; Rom 8,14-17,26-27; Joh 7,14-18,37-39a eller Joh 4,5-15a
Fre	16	Rom 4,1-8; Luk 12,1-7 I Oslo katolske bispedømme: (Olav den Helliges omvendelse) * Ef 6,10-18; Mat 28,18-20 I kirker i OKB viet til St. Olav: Olav den Helliges omvendelse Ef 6,10-18; Matt 28,18-20 Utenfor Oslo katolske bispedømme: (Den hellige Hedvig) (Den hellige Margrete Maria Alacoque)
Lør	17	Den hellige Ignatius av Antiokia *Rom 4,13,16-18; Luk 12,8-12 Tidebønn for uke 1
SØN	18	29. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Jes 53,10-11; Hebr 4,14-16; Mark 10,35-45 Misjonssøndag
Man	19	(De hellige Johannes av Brebeuf, Isaak Jogues og deres ledsagere) (Den hellige Paul av korset) Rom 4,20-25; Luk 12,13-21
Tir	20	Rom 5,12,15,17-19,20b-21; Luk 12,35-38
Ons	21	Rom 6,12-18; Luk 12,39-48
Tor	22	Rom 6,19-23; Luk 12,49-53 I Oslo katolske bispedømme: Årsdag for bispevigselen
Fre	23	(Den hellige Johannes av Capestrano) Rom 7,18-25a; Luk 12,54-59 For Fransiskanerne og Klarissene: DEN HELLIGE JOHANNES AV CAPESTRANO
Lør	24	(Den hellige Antonius Maria Claret) Rom 8,1-11; Luk 13,1-9 Tidebønn for uke 2
SØN	25	30. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Jer 31,7-9; Hebr 5,1-6; Mark 10,46-52
Man	26	Rom 8,12-17; Luk 13,10-17
Tir	27	Rom 8,17-25; Luk 13,18-21
Ons	28	DE HELLIGE APOSTLER SIMON OG JUDAS Ef 2,19-22; Luk 6,12-19
Tor	29	Rom 8,31b-39; Luk 13,31-35
Fre	30	Rom 9,1-5; Luk 14,1-6
Lør	31	Rom 11,1-2a,11-12,25-29; Luk 14,17-11 Tidebønn for uke 3

November

SØN	1	ALLEHELGENSDAG Åp 7,2-4,9-14; 1 Joh 3,1-3; Matt 5,1-12a
Man	2	Allesjelerdag 2 Makk 12,43-46; Rom 8,31-35,37-39; Joh 14,1-6 eller Visd 3,1-9; Rom 6,3-9; Matt 25,31-46 eller Jes 25,6,7-9; 1 Kor 15,20-28 eller Rom 5,5-11; Joh 11,17-27 eller Matt 11,25-30
Tir	3	(Den hellige Martin av Porres) Rom 12,5-16a; Luk 14,15-24 I Dominikanerordenen: MARTIN AV PORRES, ordensbror
Ons	4	Den hellige Karl Borromeus *Rom 13,8-10; Luk 14,25-33 Hos Carolus Borromeussøstre: DEN HELLIGE KARL BORROMEUS
Tor	5	Rom 14,7-12; Luk 15,1-10
Fre	6	Rom 15,14-21; Luk 16,1-8 I Dominikanerordenen: Ignatius, Frans og Alfons, prester og ordensbrødre, og deres ledsagere, martyrer i Kina og Japan
Lør	7	Rom 16,3-9,15b-16,22-27; Luk 16,9-15 I Dominikanerordenen: DOMINIKANERORDENENS ALLEHELGENSDAG Sir 44,1-15 eller Kor 6,4-10; Mark 10,28-30 Tidebønn for uke 4
SØN	8	32. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR 1 Kong 17,10-16; Hebr 9,24-28; Mark 12,38-44 Innsamling av Peterspenger
Man	9	LATERANKIRKENS VIGSELSFEST Esek 47,1-2,8-9,12 eller 1 Kor 3,9b-11,16-17; Joh 2,13-22
Tir	10	Den hellige Leo den Store Esek 2,23-3,9; Luk 17,7-10
Ons	11	Den hellige Martin av Tours Visd 6,2-12; Luk 17,11-19
Tor	12	Den hellige Jøsafat Visd 7,22-8,1; Luk 17,20-25
Fre	13	Visd 13,1-9; Luk 17,26-37 Hos Cistercienserne: ALLE BENEDIKTINERHELGENER Jes 61,9-11; Joh 15,1-8
Lør	14	Visd 18,14-16; 19,6-9; Luk 18,1-8 I Karmelitordenen: ALLE KARMELS HELLIGE Rom 8,28-35,37-39; Matt 5,1-12a Tidebønn for uke 1
SØN	15	33. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR Dan 12,1-3; Hebr 10,11-14,18; Mark 13,24-32
Man	16	(Den hellige Margrete av Skottland) (Den hellige Gjertrud) 1 Mak 1,11-16,43-45,57-60,65-67; Luk 18,35-43
Tir	17	Den hellige Elisabeth av Ungarn 2 Mak 16,18-31; Luk 19,1-10 For Elisabethsøstre, Fransiskanerne og Klarissene: DEN HELLIGE ELISABETH AV UNGARN
Ons	18	(Vigselsfesten for Peters og Paulus' basilikaer) *2 Mak 7,1,20-31; Luk 19,11-28
Tor	19	1 Mak 2,15-29; Luk 19,41-44 For Fransiskanerne og Klarissene: Den hellige Agnes av Assisi
Fre	20	1 Mak 4,36-37,52-59; Luk 19,45-48 I Karmelitordenen: Den hellige Rafael Kalinowski
Lør	21	Jomfru Marias fremstilling i templet *1 Mak 6,1-13; Luk 20,27-40 Tidebønn for uke 2
SØN	22	KRISTI KONGEFEST Dan 7,13-14; Åp 1,5-8; Joh 18,33b-37
Man	23	(Den hellige Klemens I) (Den hellige Kolumban) Dan 1,1-6,8-20; Luk 21,1-4
Tir	24	Den hl. Andreas Dung-Lac og hans ledsagere Dan 2,31-45; Luk 21,5-11 For Fransiskanerne og Klarissene: Alle fransiskanerordenens avdøde og velgjørere
Ons	25	Den salige Niels Steensen Dan 5,1-6,13-14,16-17,23-28; Luk 21,12-19
Tor	26	Dan 6,12-28; Luk 21,20-28
Fre	27	Dan 7,2-14; Luk 21,29-33
Lør	28	Dan 7,15-27; Luk 21,34-36 Tidebønn for uke 1
SØN	29	Søndagstekster år C, hverdagslesninger år II 1. SØNDAG I ADVENT Jer 33,14-16; 1 Tess 3,12-4,2; Luk 21,25-28,34-36
Man	30	DEN HELLIGE ANDREAS Rom 10,9-18; Matt 4,18-22

Desember

Tir	1	Jes 11,1-10; Luk 10,21-24
Ons	2	Jes 25,6-10a; Matt 15,29-37
Tor	3	Den hellige Frans Xavier Jes 26,1-6; Matt 7,21,24-27 Hos Franciskus Xaveriusøstre: PATRONATSFEST
Fre	4	(Den hellige Johannes av Damaskus) I Tromsø stift: (Den hellige Barbara) Jes 29,17-24; Matt 9,27-31
Lør	5	Jes 30,19-21,23-26; Matt 9,35-10,1,6-8 Tidebønn for uke 2
SØN	6	2. SØNDAG I ADVENT Bar 5,1-9; Fil 1,4-6,8-11; Luk 3,1-6
Man	7	Den hellige Ambrosius Jes 35,1-10; Luk 5,17-26
Tir	8	JOMFRU MARIAS UPLETTEDE UNNFAENGELSE 1 Mos 3,9-15,20; Ef 1,3-6,11-12; Luk 1,26-38
Ons	9	(Den hellige Juan Diego Cuauhtlatoatzin) Jes 40,25-31; Matt 11,28-30
Tor	10	Jes 41,13-20; Matt 11,11-15
Fre	11	(Den hellige Damaskus I) Jes 48,17-19; Matt 11,16-19
Lør	12	(Vår Frue av Guadalupe) Sir 48,1-4,9-11; Matt 17,10-13 Tidebønn for uke 3
SØN	13	3. SØNDAG I ADVENT Sef 3,14-18a; Fil 4,4-7; Luk 3,10-18
Man	14	Den hellige Johannes av korset *4 Mos 24,2-7,15-17a; Matt 21,23-27 I Karmelitordenen: DEN HELLIGE JOHANNES AV KORSET Jes 43,1-3a,4-5; Rom 8,14-18,28-30; Joh 17,11b,17-26
Tir	15	Sef 3,1-2,9-13; Matt 21,28-32
Ons	16	Jes 45,6-8,18,21-25; Luk 7,19-23
Tor	17	1 Mos 49,2,8-10; Matt 1,1-17
Fre	18	Jer 23,5-8; Matt 1,18-24
Lør	19	Dom 13,2-7,24-25a; Luk 1,5-25 Tidebønn for uke 4
SØN	20	4. SØNDAG I ADVENT Mi 5,1-4a; Hebr 10,5-10; Luk 1,39-45
Man	21	[Den hellige Peter Canisius] Høys 2,8-14 eller Sef 3,14-18; Luk 1,39-45
Tir	22	1 Sam 1,24-28; Luk 1,46-56
Ons	23	[Den hellige Johannes av Kety] Mal 3,1-4,23-24; Luk 1,57-66
Tor	24	2 Sam 7,1-5,8b-12,14a,16; Luk 1,67-79 Julaftenvigilien: Jes 62,1-5; Apg 13,16-17,22-25; Matt 1,1-25
Fre	25	KRISTI FØDSELSFEST 1. Julemesse - Midnattsmessen: Jes 9,2-7; Tit 2,11-14; Luk 2,1-14 2. Julemesse - Messen ved dagry: Jes 62,11-12; Tit 3,4-7; Luk 2,15-20 3. Julemesse - Juledag: Jes 52,7-10; Hebr 1,1-6; Joh 1,1-18
Lør	26	DEN HELLIGE STEFAN - KIRKENS FØRSTE MARTYR Apg 6,8-10; 7,54-59; Matt 10,17-22 Tidebønn for uke 1
SØN	27	DEN HELLIGE FAMILIE 1 Sam 1,20-22,24-28; 1 Joh 3,1-2,21-24; Luk 2,41-52
Man	28	DE USKYLDIGE BARN I BETLEHEM 1 Joh 1,5-2,2; Matt 2,13-18
Tir	29	(Den hellige Thomas Becket) 1 Joh 2,3-11; Luk 2,22-35
Ons	30	1 Joh 2,12-17; Luk 2,36-40
Tor	31	[Den hellige Sylvester I] 1 Joh 2,18-21; Joh 1,1-18

Kjell Arild Pollestad:

**På feil klode?
Dagbok 2004 – 2008**

Cappelen Damm 2008
Kr. 349.-

Det er en skarp, kritisk, vittig og humorfylt pater vi møter i dette femte bindet av Kjell Arild Pollestads dagbøker. Han kaller seg selvironisk en "landstryker de luxe", og selv om mange har reist lenger og sett mer, er det ingen som har sittet flere timer på Sørlandsbanen.

Fra forlagets omtale

Liv Bliksrud (red.):

**Sigrid Undset
Essays og artikler 1940 – 1949**

Aschehoug forlag 2008,
Kr. 499.-

Det fjerde bindet av Sigrid Undsets essays og artikler er preget av hennes kamp for Norge og de allierte under den annen verdenskrig. Fra sitt krigseksil i Amerika angriper hun nazistenes ideologi og krigføring og engasjerer seg sterkt i jødernes sak. Mange artikler handler om norske og nordiske diktere som har kjempet for frihet og demokrati. Hun skriver om humanisme og kristendom, og om norsk og nordisk middelalder. Hun beskriver nordiske skikker, tradisjoner og folkekunst og gir en rekke levende skildringer av Amerikas natur, litteratur og kultur.

Her er også sjarmerende barndomsminner og erindringer fra Norge og Danmark. I artiklene etter krigen drøfter hun gjenreisningen av Norge og går inn i debatter om pasifisme, verneplikt og kommunismen i Russland. Essayene og artiklene har høy temperatur og viser en skarp og tydelig skriveprofil. De vitner om en forfatter som beholdt sitt engasjement og sin tankekraft helt til det siste. Sigrid Undset døde i 1949.

Fra forlagets presentasjon

Lars Petter Aamodt (red.):

**Hyrdene på marken i dag
– ved noen av dem**

Luther forlag 2008
Kr. 198.-

Formålet med denne boken er å gi et bidrag til en presentasjon av palestinske kristne. Den palestinske kirken er mangfoldig, men felles for de mange "utgaver" er at den har hyrder som forkynner Kristus og medlemmer som følger ham. Hva sier Betlehems "hyrder" i dag? Og hva sier "fårene"? Som en innfallsvinkel til å bli kjent med hva palestinske kristne står for, har Aamodt invitert noen av disse til å komme med sine betraktninger over bibelttekster fra kirkeåret i perioden advent til jul.

Fra forlagets presentasjon

Førjulshandel i rolige omgivelser!

Besøk vår butikk i Akersveien 14 og se på vårt store utvalg av bl.a. julekort, julekrybber, lys, ikoner, julemusikk og adventskalendere.

Åpningstider

Hverdager 10⁰⁰-17⁰⁰ (tors. 10⁰⁰-18⁰⁰)
Lørdager 10⁰⁰-14⁰⁰
I. sønd. i mnd: 12³⁰-15⁰⁰

F.o.m. 1/12:

Hverdager 10⁰⁰-18⁰⁰
Lørd. 10⁰⁰-15⁰⁰
Hver sønd. 12³⁰-15³⁰

Nettbokhandel: **stolavbok.no**

Norge

Tragisk brann i Drammen – St. Laurentius menighet mobiliserte

Syv polske arbeidere ble tidlig søndag morgen den 9. november rammet av en forferdelig ulykke. I et bolighus på Gulskogen i Drammen omkom de syv i en eksplosjonsaktig brann. To ble også skadet, og den ene med alvorlige brannskader. Også mange andre var på besøk, men greide å komme seg ut av det brennende huset.

Den kommunale kriseberedskapen i Drammen gjorde sammen med politiet et kjempearbeid for å hjelpe de overlevende i akuttfasen etter ulykken, og menighetsrådet ble kontaktet med bønn om assistanse til de som er rammet av ulykken. I pater Janusz' feriefravær henvendte menighetsrådet seg til Oslo katolske bispedømme, og to polske pater, pater Pawel og pater Wojciech, kom til Drammen og hadde samtaler med flere av de berørte søndag kveld. De har videre vært tilgjengelig for overlevende og pårørende utover i uken.

De polske arbeiderne har i praksis mistet alt, og forskjellige tiltak er satt inn for å løse de første og nødvendigste ting. St. Laurentius kirke var åpen for bønn utover uken, og mange av kirkens medlemmer har hatt vakt. Pater Wojciech holdt messe tirsdagen kl 12.00.

Etter hvert som katastrofen ble kjent i Polen, kom flere pårørende til byen, og polske familier i menigheten har åpnet sine hjem for de som måtte trenge innkvartering. Også andre familier tar gjerne imot de som trenger det, men på grunn av språkproblemer er det en stor hjelp å møte egne landsmenn. Det er godt å registrere den spontane viljen til å hjelpe som menigheten har vist i disse dagene. Også mennesker fra andre kirkesamfunn har henvendt seg for å tilby assistanse og praktisk hjelp.

For flere av dem som er rammet, er brannen også en økonomisk katastrofe, og vi vet om tilfelle der pårørende på grunn av manglende økonomi ikke har kunnet besøke sine kjære i den ulyk-

kelige situasjonen. Den polske ambassaden har opprettet en bankkonto for å gi direkte økonomisk støtte til disse våre venner som er rammet så hardt, og menighetsrådet vil innstendig anbefale at Kirkens medlemmer bruker denne kontoen når de vil gi konkret uttrykk for sin medfølelse og støtte.

Bankkontonummeret er Handelsbankens: 9481.10.70828, og teksten på giroen skal være: Støtte etter brann i Drammen.

La oss alle be for dem som er rammet og deres venner og familie.

Menighetsrådet i Drammen

Kateketkonferanse 31. januar 2009

Lørdag 31. januar 2009 arrangerer Det kateketiske senter en konferanse for sogneprester, kateketledere og andre engasjerte kateketer i OKB. Formålet er å hente inspirasjon til arbeidet med katekesen i menighetene, samt å ta opp noen sentrale problemstillinger som katekesen i mange menigheter møter i dag.

Konferansen åpner med foredrag av P. Arnfinn Haram OP og sr. Hildegard Koch OP. P. Arnfinn Haram OP er kjent for mange fra Evangeliseringsuken som han har holdt i OKBs menigheter sammen med sr. Anne Bente Hadland OP. Han har mange års erfaring som menighetsprest og med katekese. Hans foredrag har fått tittelen "Å lære dem å holde..." – om troslærens relasjon til det kristne liv. Sr. Hildegard Koch OP er søster på Lunden kloster. Hun har mange års erfaring som kateket og åndelig veileder både i Tyskland og Norge. Hennes foredrag har tittelen: "Det jeg har fått gir jeg videre" – om kateketenes åndelige liv.

Videre blir det arbeid i grupper med spørsmålene: 1) Hvordan kan Det kateketiske senter komme kateketenes behov i møte? 2) Hvem ønsker vi å rekruttere som kateketer i menighetene, og hvordan skal vi gå frem for å rekruttere dem? 3) Hva slags utdanning har kateketene behov for og forutsetninger for å ta? Hva bør tilbys av kurs og studier beregnet på dem?

Mer informasjon og påmelding på www.katekese.no.

Kateketisk Senter

Ressursdag for ordets liturgi for barn

Det var stor oppslutning da Det kateketiske Senter og Barneutvalget i Norges Unge

Katolikker gikk sammen og arrangerte ressursdag for ordets liturgi for barn lørdag 15. november. 25 deltagere fra 16 ulike menigheter møtte opp. Særlig gledelig var det at hele fire menigheter i Nord-Norge var representert.

Ordets liturgi for barn, også kalt "evangelieforklaring" eller "søndags-skole", er en ordning med tilpasset formidling av evangeliet til barna i et eget lokale under en del av messen. En del menigheter har drevet med dette i mange år, andre er interessert i å begynne. Hensikten med ordningen er at barna skal delta i en fullverdig ordets liturgi tilpasset deres forutsetninger. For at dette skal lykkes, må enkelte rammer være på plass. Som en hjelp til dette, kom det i sommer retningslinjer for ordningen i Oslo Katolske Bispedømme (se www.katekese.no), og på ressursdagen fikk deltagerne delt ut en perm med veiledning for hver søndag og noen høytider i kirkeåret 2009. Permen er et resultat av dagnadsinnsats fra ildsjeler i seks menigheter som har delt på å skrive for de ulike dagene. Den kan også brukes for å få ideer i katekesen.

Deltagerne 15. november gikk gjennom et fullpakket program: I tillegg til presentasjon av permen, var det erfaringsutveksling menighetene i mellom, gjennomgang av retningslinjene for ordets liturgi for barn, sangøvelse og praktisk veiledning i enkle drama- og formidlingsteknikker. Dessuten fikk de en forklaring av den nye OLFB-logoen, som på en visuell måte uttrykker hensikten med ordningen.

Det var en sliten, men fornøyd gjeng som gikk hver til sitt etter dagen, som forhåpentligvis ikke blir den siste i sitt slag.

HHØ

Rapport fra PROs høstmøte

Pastoralrådet i Oslo katolske bispedømme avholdt sitt årlige høstmøte på Mariaholm 24. - 26. oktober. For første gang gikk høstmøtet over tre dager, og årets tema var "Ekteskap og familie".

Fredagskvelden begynte med votivmesse til Den hellige Ånd. Biskop Bernt og PROs ordfører, Maria Elizabeth Fongen, åpnet så møtet. Første sak gjaldt Mariaholms fremtid. Utredningsgruppens flertall ønsket å beholde Mariaholm og ruste opp stedet, mindretallet ønsket å åpne muligheten for å selge, for å kunne finansiere et nytt og mer energiøkonomisk leirsted. En rådgivende avstemning over forslagene resulterte i et stort flertall for å beholde Mariaholm, deretter ble saken overlevert biskopen.

Biskop Bernt ønsket videre å høre PROs synspunkter om OKBs forlags- og medievirksomhet. Her kom det frem mange gode råd og spennende synspunkter, som vi skal jobbe videre med. Generalvikar Arne Marco Kirsebom SS.CC. kom lørdag i biskopens fravær.

PROs arbeidsprogram ble gjennomgått: Jardar Maatje og Camilla Cselenyi informerte om høringen på Pastoralplan for barne- og ungdomsarbeidet, Helge Gudheim presenterte Knoppskytingsprosjektet – et tiltak for å lette sakramentstilgangen og troslivet for utkantkatolikker, og Einar Nelson la frem arbeidet med Kateketutdannelsen. Så kom hovedtemaet: Generalvikar Arne Marco Kirsebom SS.CC., som har arbeidet tre år ved OKBs Familiesenter, innledet om ekteskapets og familiens pastorale behov. Jan Harsem og Morten Dahle Andersen fra Nordisk nettverk for ekteskapet ga forsamlingen en øyeåpner av et foredrag om ekteskapslovens konsekvenser. De ga oss rådet å skaffe oss mest mulig kunnskap om emnet, som berører hele ekteskaps- og familieforståelsen i Norge. Alle ønsket vi kunne brukt mer tid på å drøfte problematikken, så vi fortsetter med samme tema på PROs vårmøte. Til slutt presenterte Einar Nelson Inntektsprosjektet, som i korthet går ut på å legge konkret til rette for givergleden blant de troende.

Denne helgen hadde vi åpnet for lengre pauser; folk kunne gå turer,

snakke sammen og ikke ha det så hektisk, noe vi tror de fleste satte pris på ... En vennlig og fredfylt stemning rådet over hele møtet; takk til alle som ba for oss!

Nikoline Myklevik

Kalt til å forkynne?

Dette var tema for kallshelgen på Katarinahjemmet 24.-26. oktober. Tittelen kunne like gjerne ha vært "Kalt til å forkynne!" – for kallet, sendelsen til å gå ut med det glade budskap, ligger i enhver døpt og konfirmert kristens liv. Men her var det det spesifikke dominikanske kallet det var snakk om. Fredag kveld, som en innledning til sakramentstilbedelse, ble det fokusert på kallet til hellighet. Lørdag – med utgangspunkt i den hellige Dominikus som enten talte med Gud eller om Gud – to foredrag, "å tale med Gud" og "å tale om Gud" – om bønn og forkynnelse som komplementære størrelser. Søndag var temaet hvordan og hvor forkynne – alt i alt en inspirerende helg både for søstre og deltagere – 15 i tallet.

ABH

St. Olav domkirkes juniorkor i Roma

15.-19. oktober besøkte St. Olav domkirkes juniorkor (Oslo), Roma. Bakgrunnen for turen var blant annet å feire koret, som har gått inn i sitt tiende år. Mange av jentene har stått på i flere år og bidratt med vakker sang i blant annet menighetens barnemesser.

Koret sang i messen ved St. Olavsalteret. Foto: Junn Paasche, Aasen, 2008.

Korets særlige og ærefulle oppdrag var å synge i messen ved St. Olavsalteret i kirken San Carlo al Corso, på festen for Olavs omvendelse den 16. oktober. Messen arrangeres av Venneforeningen for St. Olavsalteret,

Olavsalteret i San Carlo al Corso. Foto: Junn Paasche, Aasen, 2008.

og hovedcelebrant var biskop Bernt Eidsvig. Biskopen kommenterte ved messens avslutning at dette var første gang han hadde hørt salmen "Da Olav konge bøyde hodet" sunget rent!

Etter messen var det mottagelse for venneforeningens medlemmer i ambassadørens residens, og juniorkoret fikk også æren av å bidra med sang i residensen. Takken ble strålende applaus – og oppmuntrende tilbakemeldinger på jentenes sangferdigheter.

De 11 kormedlemmene i alderen 11-14 år fikk også anledning til sightseeing i byen, hvor hovedfokus var undervisning i Kirkens historie. I tillegg ble det fortært en mengde pizza og pastaretter – og ikke minst italiensk is!

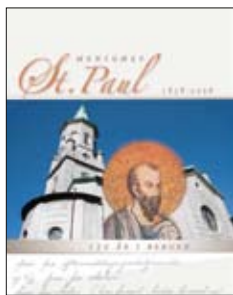
Da turen skulle evalueres ved hjemkomst til Oslo, var den eneste negative innvendingen jentene kunne komme på: "Det eneste dumme var at vi måtte reise hjem!"

Takk til Venneforeningen for invitasjonen – og til alle som gjorde turen mulig!

KD

St. Paul feiret seg selv og utgir jubileumsbok

I desember i fjor startet feiringen av 150-årsjubileet for opprettelsen av St. Paul menighet, Bergen, og den store

St. Paul lanserer den 12. desember jubileumbok om menighetens historie.

jubileumsmessen ble feiret den 15. juni. I oktobernummeret av menighetsbladet heter det om jubileumsmessen: "Tenker du at kirken umulig kan bli fullere enn den allerede er på søndager, var du ikke til stede under jubileet 15. juni. De 27 ministrantene måtte nærmest trenge seg gjennom døren under 150-årsjubileumsmessen der St. Paul kirke var fylt til siste ståplass." Etter messen var det fest i St. Paul skoles gymsal: "Her ble det feiret med norske lefser, filippinsk kylling, vietnamesiske vårruller, tamilsk karri og polsk ertesuppe. Overskuddet av salget gikk til fondet for nytt kirkebygg for St. Paul menighet, slik også kollekten og inntektene fra loddsalget gjorde," fortelles det videre.

I forbindelse med jubileet utgis det den 12. desember en jubileumbok om menighetens historie – Broen kommer tilbake med mer informasjon om denne på nyåret.

Utenriks

Vellykket Katolsk-Muslimsk Forum

Representanter for verdens muslimer og Vatikanet åpnet et nytt og historisk kapittel av interreligiøs dialog da første møte i Katolsk-Muslimsk Forum ble avholdt i Roma 4. til 6. november. Forumet ble opprettet i kjølvannet av de verdensomspennende muslimske reaksjonene på pave Benedikt XVI's foredrag i Regensburg i 2006.

Forumet møttes litt over et år etter at 138 muslimske intellektuelle sendte pave Benedikt XVI et åpent brev med tittelen "A Common Word", hvor man foreslo et nytt nivå av dialog – basert på felles teologisk grunn. "Common Word"-prosjektet har nå tilslutning fra over 280 muslimske ledere verden over. Initiativtager er prins Ghazi Ibn Talal, president for det ansette

kongelige jordanske islam-instituttet Aal el Bajt. I mars i år inviterte pave Benedikt representanter for "Common Word"-gruppen til Vatikanet, og novembermøtet ble derved avtalt.

24 representanter og fem rådgivere fra hver av de to religionene arbeidet i november med store spørsmål, under overskriften "Kjærlighet til Gud, kjærlighet til nesten". Samtalene endte opp i en fellesuttalelse, som er definert i 15 punkter. Disse kan oppsummeres i viktigheten av gjensidig respekt for enkeltmennesket, respekt for tros- og samvittighetsfrihet, samt likeverd mellom kjønnene. Det slås fast at katolikker og muslimer er kalt til å være redskap for kjærlighet og fred – kjempe de undertrykte sak, kjempe mot vold og terrorisme, især vold som utøves i religionens navn, og å kjempe for rettferdighet for alle mennesker.

En genuin kjærlighet til nesten eller medmennesket medfører respekt for enkeltmenneskets valg i forhold til blant annet religion. Dette må også innebære enkeltindividets rett til å praktisere sin religion i både det private og offentlige rom, heter det i fellesuttalelsen. I Guds skaperverk finnes et mangfold av kulturer, sivilisasjoner, språk og folkegrupper. Dette er en rikdom, heter det, og skal aldri kunne brukes til å skape spenninger og konflikter.

Vatikanet har gjennom mange år hatt jevnlig møter med ulike muslimske grupper, men det nå etablerte Katolsk-Muslimsk Forum åpner nye og store muligheter for fremgang i dialogen. Forumet skal møtes regelmessig, slik at man skal kunne ta opp ulike temaer og problemstillinger på et dypere plan. Man skal allerede nå være i gang med forberedelser til neste møte, som ifølge rapportene skal avholdes i 2010 – og da i et muslimsk land.

Vatikanet uttrykker også ønske om at forumet skal inspirere til dialog mellom katolikker og muslimer over hele verden. Målet er å fremme forståelse og å korrigere de feilaktige oppfatninger man måtte ha av hverandre.

Kilde: VIS

Pave Benedikt XVI besøker Afrika

Pave Benedikt XVI annonserte den 26. oktober, i avslutningsmessen for bispesynoden i Vatikanet, at han i mars 2009 besøker Afrika. Besøker finner sted i forbindelse med Afrika-synoden, som avholdes noen måneder senere. Den 2. Spesialsynoden for Afrika er planlagt avholdt i oktober 2009.

Den hellige far forklarte at reisen går til to afrikanske land: "For det første Kamerun, hvor jeg skal gi kontinentets biskoper synodens 'instrumentum laboris' [arbeidsdokumentet for Afrika-synoden], og deretter til Angola, i anledning 500-årsjubileet for evangeliseringen av landet."

Kilde: Zenit

Retningslinjer for bruk av psykologiske tester i presteutdannelsen

Vatikanet har kommet med instruksjoner for bruk av psykologitester i vurderingen av prestekandidater og understreker at ingen psykologiske analyser kan erstatte sunn åndelig formasjon.

Retningslinjene fra Vatikanet, som har vært ventet i flere måneder, forklarer at psykologiske tester og psykologisk behandling kan være nyttige verktøy til både å evaluere prestekandidaters skikkethet og som hjelp til kandidater som måtte slite med psykologiske problemer som kan skape vanskeligheter for dem. Det 15 sider lange dokumentet ble lagt frem på en pressekonferanse den 30. oktober, ledet av kardinal Zenon Grocholewski, prefekt for Kongregasjonen for katolsk utdanning.

Kardinal Grocholewski forklarte at Kirkeretten krever at biskopene må forsikre seg om at alle prestekandidater har en karakter og holdning som gjør dem skikket til å tjene i presteembedet. Den polske kardinalen fortalte videre at biskopene må ha en

”moralsk overbevisning om kandidatenes egnethet” og at han ikke kan la kandidaten fortsette dersom det er skjellig grunn til å betvile dette. Psykologiske tester kan hjelpe biskopene i denne vurderingen, gjennom at de kan avsløre karakterbrist og emosjonelle svakheter.

Dokumentet fremhever at psykologiske analyser kan være særlig nødvendig i vår tid, da presset fra det materialistiske, sekulære samfunn kan ha en enorm innflytelse på unge menn før de starter på prestestudiet. ”I noen tilfeller er det skapt sår som ikke er helet eller særskilte problemer som kan vanskeliggjøre deres fremgang i den prestelige formasjon,” uttalte han. Psykologiske analyser kan være viktig ikke bare i søknadsprosessen, men under hele formasjonen, siden enkelte problemer kan manifestere seg senere i prosessen, heter det i Vatikanets dokument.

Kongregasjonen for katolsk utdanning fremhever imidlertid at det er grenser for bruk av psykologi i utdanningen - det vil alltid være den åndelige formasjon som har prioritet. Åndelig veiledning kan aldri erstattes av noen form for analyse eller psykologisk hjelp, slås det fast, men samtidig kan det være vanskelig å vokse i dydene dersom det forekommer mentale blokkeringer.

Kardinal Grocholewski uttalte videre at prestekandidater bare skal få psykologisk behandling dersom de har åpenbare behandlingsbehov. Selv i disse tilfellene må den psykologiske behandlingen koordineres med den åndelige formasjonen. Psykologer kan ikke være en del av ”formasjonssteamet”, presiseres det i dokumentet.

Dokumentet understreker også at ingen, selv ikke ordensoverhoder, skal ha tilgang til detaljer i kandidatens psykologiske profil uten vedkommendes frivillige samtykke. Dette betyr også at behandlende psykologer har taushetsplikt og derved ikke kan diskutere kandidatene med noen tredjepart, dersom det ikke er gitt et klart frivillig samtykke.

Kilde: Catholic World News

Johannes Paul II ble knivstukket

Pave Johannes Paul IIs privatsekretær avslører i en ny film, ”Vitnesbyrd”, hittil ukjente episoder fra den nå avdøde pavens liv. Filmen bygger på en bok

kardinal Stanislaw Dzimisz publiserte i 2007, og den hadde premiere i Vatikanet den 16. oktober – med blant annet Den hellige far Benedikt XVI som publikum.

I dokumentaren intervjues blant annet kardinal Dziwisz, nåværende erkebiskop av Krakow, som i mange år var Johannes Paul IIs privatsekretær.

Kardinalen avslører her at en spansk prest angrep Johannes Paul II med kniv under et besøk til Mariavalfartsstedet i Fatima den 12. mai 1982, en reise han gjorde for å vise sin taknemlighet for at han overlevde drapsforsøket på Petersplassen kun ett år tidligere. Den var den psykisk syke presten Juan Fernandez Krohn som angrep paven med kniv i Fatima. Det faktum at Johannes Paul II faktisk ble såret, har inntil nå ikke vært kjent. – Jeg kan nå fortelle at Den hellige far ble skadet, forteller kardinal Dziwisz. – Da han kom tilbake til rommet, blødde han.

Filmen viser også bilder fra Johannes Paul IIs siste offentlige opptredener på Petersplassen. Svekket av sykdom maktet han da ikke lenger å snakke, og man ser hans store fortvilelse over dette. Etter en stund lyktes han med å hviske: – Om jeg ikke lenger kan tale, er min tid inne for å reise.

Johannes Paul II døde den 2. april 2005.

Kilde: Vatikanradioen

Volden mot kristne er del av politisk plan, hevder biskoper

Ifølge Iraks katolske biskoper er den nylige voldsbølgen mot kristne i Mosul planlagt og del av en politisk plan for å skape splittelse mellom de ulike trossamfunnene. ”Fordrivelsen av kristne fra Mosul, og den tragiske

måten den gjøres på, er utført med forsett og svært farlig. Den henger sammen med splittelsen og fragmenteringen av landet,” uttaler de katolske biskopene i Irak etter et møte den 29. oktober. Volden og terroren, som ekstremister står bak, startet i begynnelsen av oktober og har så langt krevd rundt 15 menneskeliv og drevet mer enn 13 000 kristne på flukt – over halvparten av den kristne befolkningen i Mosul.

”Etter å ha vært i kontakt med Iraks øverste myndigheter og selv har hørt vitnemål fra de fordrevne, er biskopene skremt over det som skjer mot kristne i Mosul og tolker det som del av en politisk plan for å skape splittelse mellom de religiøse gruppene i landet”, kunngjør Iraks biskoper.

Kilde: Catholic News Service

Biskopene fordømmer korrupsjon i kraftige ordelag

Korrupsjon har utviklet seg til å bli en ”moralsk og sosial kreftbyll” som må fjernes igjennom ”radikale reformer” i regjeringens ulike departementer. Slik het det i en uttalelse fra Den filippinske bispekonferanse, som også stiller spørsmålet hvilke politiske reformer som må iverksettes for å hjelpe og støtte de fattigste.

Under en pressekonferanse den 28. oktober viste erkebiskopen av Jaro og bispekonferansens president, Angel N. Lagdemo, til ”krisen i det globale markedet” og ”landets økonomiske tilstand”, og hevdet at ”tiden er inne for å gjenoppbygge vårt land både økonomisk, sosialt og på et politisk plan.” ”Korrupsjon”, fortsatte erkebiskop Lagademo, ”er hovedårsak til fattigdom og sult på Filippinene, det har invadert alle offentlige og private institusjoner og representerer ikke bare et økonomisk og sosialt problem, men også et moralsk problem.” Erkebiskop Lagademo oppfordret videre borgerne til å arbeide for å ”danne en ny regjering” som kan fjerne den ”moralske og sosiale kreftbyllen” representert av korrupsjon, et fenomen ”som konstant vokser” på tross av den ”sterke fordømmelsen fra Den katolske kirke.”

Kilde: AsiaNews

Utdanning for fred!

Av Stefan Bivand

Adventsaksjonen er Norges Unge Katolikkers årlige solidaritetsaksjon i samarbeid med Caritas Norge. Hvert år samles det inn penger til prosjekter valgt på NUKs landsmøte. Her presenterer Stefan Bivand i NUKs Karitative Utvalg årets prosjekt.

I Colombia og på Sri Lanka har det vært borgerkriger i lang tid, i Colombia har konflikten pågått i over 40 år, mens det i Sri Lanka har vært borgerkrig siden midten av åttitallet. Borgerkrigene har tatt mange liv, og mange har ikke fått oppleve å leve i fred. Årets Adventsaksjon går under slagordet *Utdanning for fred*. Caritas jobber for en bevisstgjøring om hva fred faktisk er, både i Colombia og på Sri Lanka. De arbeider også for at befolkningen skal få tillit til myndighetene i landet, og en bevisstgjøring om menneskerettighetene. Dette er viktig for å skape fred i samfunn som ikke har hatt fred på veldig lenge.

Fakta om borgerkrigen i Colombia

- Konflikten har sine røtter på slutten av 40-tallet, men brøt ut for fullt i 1957, da store deler av befolkningen, de venstreorienterte og de fattige, ble utestengt fra den politiske prosessen i landet.
- Dette førte til at det oppstod venstre-radikale geriljagrupper, blant dem FARC. Myndighetene begynte da å opprette paramilitære grupper

til selvforsvar, som etter hvert ble egne geriljagrupper.

- Borgerkrigen i Colombia er hovedsakelig finansiert av narkotika.
- Colombia er det i landet i verden med flest internt fordrevne flyktninger, det er det landet i verden der det begås flest drap, og er ett av landene i verden der det er flest bortføringer.

Fakta om borgerkrigen på Sri Lanka

- Fra uavhengigheten fra England i 1948 blir det gradvis innført diskriminerende lover mot den tamilske minoritetsbefolkningen.
- Tamilene er hovedsakelig hinduer og kristne, singaleserne er buddhister; i 1972 ble buddhisme innført som statsreligion.
- I 1983 ble tamilske familier som bodde i singalesiskdominerte områder, tvunget til å flytte til nord og øst på øyen.
- Konflikten har gått i bølger siden da, drept ca. 65 000, mens 1 million mennesker er internt fordrevne.

Caritas' tiltak i Colombia

Caritas fokuserer på disse fem hovedområdene når de skal drive fredsbyggende innsats i Colombia:

Liv og forsoning: Caritas vil spre bevissthet, mobilisering og organisering for fredskultur. Dette skal gjøres gjennom bevisstgøringskampanjer, nettverksarbeid og etablering og styrking av lokale fredsgrupper.

Forsonende rettferdighet: Caritas vil gjøre individer og lokalsamfunn i stand til å bekjempe årsaker til vold. Caritas bistår og er ansvarlig for opplæring i menneskerettigheter, etablering av lokale grupper som etterforsker menneskerettighetsbrudd og juridisk bistand til ofre for den væpnede konflikten. Caritas vil gi psykologisk og humanitær støtte til ofre for konflikten, spesielt enker og foreldreløse barn.

Fred og forsoning: Arbeidet for fred og forsoning starter ofte i lokalsamfunnet eller i nabolaget. Caritas mener

det er viktig å støtte opp om lokalbefolkningens egne initiativ for fred i fredspedagogikk, man vil fremme og utvikle verktøy og pedagogiske virkemidler for å bygge fredskultur i tillegg til at Caritas har et eget fond som støtter opp om lokale initiativ for fred og forsoning.

Talsmannsarbeidet for fred: Dette er ressurser som skal brukes for å påvirke myndigheter både nasjonalt og internasjonalt for å skape fred i Colombia. Hovedfokuset vil være den humanitære krisen og ofrene for konflikten, men også på behovet for demokratisk styresett og folkelig deltakelse i offentlige beslutninger. Demokrati, rettferdighet og fred må gå hånd i hånd.

Intern organisasjon: Det siste området går ut på å styrke egen organisasjons kapasitet i arbeidet for fred og forsoning.

Caritas' tiltak på Sri Lanka

Det nasjonale fredsprogrammet i Sri Lanka vi støtter setter fokus på ungdom. Caritas bruker først og fremst skolene som arena for rekruttering til prosjektet, mens selve opplæringen foregår på fritiden. Skoleungdom, både tillitsvalgte, svake og tidligere elever og studenter er målgrupper. En ønsker også å rekruttere lærere og rektorer.

- Aktiviteter rettet mot ungdom
- Utdanning og bevisstgjøring om fred
- Undervisning om menneskerettighetene
- Fredsundervisning for ungdoms ledere
- Fredsgrupper
- Ikke-voldelig konfliktløsning
Leire og treff
- Utvekslingsprogrammer mellom regioner.
- Språkkurs (Sri Lanka har to ulike "hovedspråk")

HVERT ÅR gjør katolske barn og ungdom i hele Norge en stor innsats for adventsaksjonen. I fjor ble det samlet inn hele 386 500 kr til prosjektet "Barn og unge i krig", et prosjekt i Nord-Uganda.

Adventsaksjonshelg: **Klare til innsats!**

Tekst og foto: Anna Vøllo

31. oktober - 2. november ble Norges Unge Katolikkers tradisjonsrike adventsaksjonshelg arrangert på Mariaholm. 50 engasjerte deltakere i alderen 15 til 19 år møtte opp for å lære om årets adventsaksjon og inspirere hverandre til å drive adventsaksjonsarbeid i sine menigheter.

Første kveld gikk med til å bli kjent og få en kort innføring i årets adventsaksjonstema.

Lørdagen startet med to foredrag: "Hva er fred?" og "Utdanning for fred i Colombia og Sri Lanka", som la grunnlaget for videre temaarbeid utover dagen. Den første temaøkten resulterte i syv flotte plakater som hver hadde fokus på en spesiell del av adventsaksjonen; Colombia, Cari-

tas og Kirkens sosiallære, for å nevne noen. Under neste økt fikk deltakerne kreativitet utfolde seg da de laget adventsaksjonsskuespill, adventsaksjonsbønner, folder med gode aksjonstips til lokallagene og til og med en egen adventsaksjonssang!

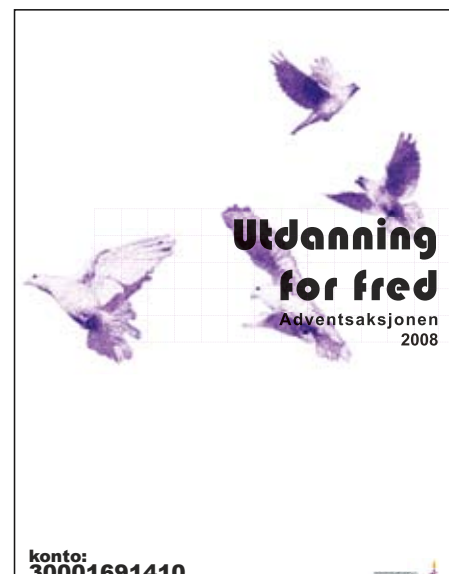
På ettermiddagen gikk *fredsstafetten* av stabelen. Med varierte poster som "skriv et fredsdikt", "mat fredsduer" og "hjelp din neste" ble det både latter og dyp konsentrasjon. En av postene var å lage et lite fredsinnslag, som ble fremført senere samme kveld. En gruppe valgte å synge, en holdt et minutt stillhet, mens en annen ledet en felles "Fader vår".

Søndag ble det adventsaksjonsquiz og fire heldige lokallag vant, etter loddtrekning, flotte bannere og lys som ble laget under helgen til å ta med seg tilbake til sin menighet.

I løpet av helgen feiret vi både allehelgensdag på lørdag og allesjersdag søndag. Alle fikk skrive noen avdøde de ville be spesielt for, og under messen søndag ble det tent lys og bedt for disse. Deltakerene fikk være med å sette sitt preg på liturgien, i sakramentsandakt og morgen- og aftenbønn, gjennom lesninger, bønnelesning og musikk. Under lørdagens aftenbønn hengte alle sine bønner på et stort "fredsbånd" flettet av en gruppe.

Under helgen fikk lokallagene og distriktene mulighet til å snakke sammen og legge planer for adventsaksjonen. Bøsser, vaffelsalg, distriktshelg og julekonsert var noen av planene som ble lagt. Noen lokallag har lange og faste tradisjoner når det gjelder adventsaksjonen, mens andre var klare for sitt første år. En god blanding av gamle klassikere og nye impulser resulterte i mange gode ideer.

En flott helg med en gjeng fantastisk engasjert ungdom, hvor vi også koset oss med film, god mat, leker og underholdning!

Du skal ikke stjele

Av Peter Kristvik Risholm,
Caritas Norge

Caritas er ikke en miljøorganisasjon, det er en humanitær bistandsorganisasjon. Allikevel skal vi i 2009 ha fokus på miljøet. Hvorfor?

Fordi miljøkrisen og fattigdommen er nært knyttet sammen av komplekse og dramatiske årsaker. Prinsippet om forvaltningen av skaperverket til det felles gode presenterer en fundamental moralsk og kulturell orientering som kan løse dette problemet (Den katolske kirkes sosiallærekompendium, artikkel 482).

Prinsippet om forvaltningen av skaperverket til det felles gode sier at jorden og dens goder er til for alle og at disse skal deles rettferdig (Den katolske kirkes sosiallære, artikkel 171).

”Gud skapte jorden og dens goder til alle mennesker.”

Gaudium et Spes, Det annet Vatikan-konsil, 1965

Bærekraftig utvikling og en rettferdig fordeling av godene går hånd i hånd. For verdens ressurser skal ikke bare fordeles blant dagens mennesker, de skal også deles med kommende generasjoner. Den rike delen av verden vet i dag at den er ansvarlig for de store klimaforandringene, den vet også at det er de fattige som i størst grad lider under forurensningen. De fattige lever i de områdene der klimaforandringene er mest merkbare. De utsettes for lengre tørkeperioder og mer ekstremvær som følge av forurensning. De har heller ikke de samme forutsetningene som de mer ressurssterke for å beskytte seg.

Copperbelt Kitwe, Zambia. Et av verdens mest forurensede områder. Foto: Dag Albert Bårnes/Caritas Norge.

”Mennesket er med ett blitt klar over at med sin lite gjennomtenkte utbytting av naturen er det i ferd med å ødelegge den.”

Pave Paul VI, Octogesima Adveniens, 1971

Før kunne bøndene i Honduras vite når de skulle så sitt korn. Slik er det ikke nå, fordi det ikke lenger er mulig å vite når regnet kommer. Avlingene flere steder i landet er de to siste årene fullstendig ødelagt på grunn av klimaforandringene. Fattige bønder i Honduras har ikke noen plan B eller et sosialkontor de kan henvende seg til i vanskelige tider. Når de mister sine avlinger, mister de det de har. I stormen som rammet Honduras i begynnelsen av november, er det 270.000 mennesker som er i akutt behov for hjelp. Den ene flommen etter

den andre har rammet befolkningen i landet, og de har dårlige forutsetninger for å beskytte seg mot det som skjer. Selv om Mellom-Amerika også før klimaforandringene har blitt rammet av ekstremvær, skjer det nå langt oftere og mer uregelmessig enn tidligere, noe som igjen fører til at det blir vanskeligere og vanskeligere for folk å beskytte seg selv og sine nærmeste.

”Vår generasjon må energisk ta på seg utfordringen... å gjøre jorden beboelig for kommende generasjoner.”

Pave Paul VI, under FN's Conference on human environment, 1972

Pave Johannes Paul II sa allerede i 1990 at vi helt åpenbart står ovenfor et presserende moralsk behov for en ny solidaritet, spesielt i forholdet mellom

utviklingsland og industrialiserte land. Dette er 18 år siden, og det er i dag bare så vidt de utviklede landene har satt i gang en viss innsats for å redusere sitt forbruk av ressurser og den enorme mengde forurensing dette forbruket medfører.

”Jordens skatter brukes ikke mer for å skape Guds hage for alle å leve i, men for å tjene krefter som utnytter og ødelegger.”

Pave Benedikt XVI, i sin preken under innsettelsesmessene, 2005

Vårt økonomiske system krever et så fullstendig irrasjonelt og kontinuerlig forbruk at det grenser til det perverte. Det er på tide å ta Paulus' kloke ord til etterretning: *Ja, guds frykt med nøysomhet er en stor vinning. For*

tomhendte kom vi inn i verden og tomhendte må vi forlate den. Har vi mat og klær, skal vi nøye oss med det. Men de som vil bli rike, faller i fristelser og snarer og gripes av mange slags tåpelige og skadelige begjær som styrter mennesker ned i undergang og fortapelse. For kjærligheten til penger er roten til alt ondt. Drevet av den er mange ført vill, bort fra troen, og har påført seg selv mange lidelser (1. Tim 6,6-10). Vi som bor i den utviklede delen av verden, er derfor forpliktet til å gjøre noe med vår destruktive livsstil. Vi har langt mer enn mat og klær – kanskje burde vi være fornøyd. Finanskrisen er i seg selv kanskje et hint om at det er på tide å modere forbruket.

”Det var Skaperens vilje at mennesket skulle kommunisere med naturen som en intelligent og gjev ’herre’ og ’beskytter’, ikke en hensynsløs ’utbytter’ og ’ødelegger’.” *Pave Johannes Paul II, Redemptor Hominis, 1979*

Vi bryter i dag Kirkens lære om prinsippet om forvaltningen av skaperverket til det felles gode. Vi deler ikke jordens goder rettferdig. Vi tar verken hensyn til våre brødre og søstre i dag eller til kommende generasjoner. Det er på tide vi tar det 7. bud, ”du skal ikke stjele”, på alvor. Paragraf 2415 i Den katolske kirkes katekisme sier følgende:

Det syvende bud påbyr å respektere skaperverkets integritet. Dyr, og også planter og vesener uten sjel, er etter naturens orden bestemt til det felles beste for fortidens, nåtidens og fremtidens menneskehet. Bruken av verdens mineral-, plante- og dyreresurser kan ikke adskilles fra moralens krav. Det herredømme over vesener uten sjel og over de andre levende vesener som Skaperen overgav mennesket, er ikke betingelsesløst; det modereres av omsorg for nestens livskvalitet, deriblant fremtidige generasjoner; det fordrer religiøs aktelse for skaperverkets integritet.

St. Hallvard menighet søker barne- og ungdomskonsulent og kontorarbeider i 100% stilling

St. Hallvard menighet, Oslo, søker etter en barne- og ungdomskonsulent (50%) og kontorarbeider (50%) som kan være med å videreutvikle barne- og ungdomsarbeidet i St. Hallvard menighet.

Menigheten søker en medarbeider med:

- Fullført relevant utdanning for arbeid med barn og ungdom
- Evne og lyst til å engasjere barn og unge i Den katolske kirke
- Kjennskap til Den katolske kirke og Kirkens lære
- Gode evner til kommunikasjon
- Evne til å jobbe selvstendig og målrettet over tid og som er ryddig og nøyaktig
- Et positivt menneskesyn
- Kunnskap og erfaring innen kontor og administrasjon

Vi kan tilby:

- En selvstendig og utfordrende stilling hvor du kan bidra til menighetens og enkeltpersoners vekst og utvikling.
- Et godt arbeidsmiljø i St. Hallvard kirke på Enerhaugen i Oslo
- Gode muligheter for personlig og faglig utvikling
- En trygg arbeidsplass med velordnede arbeidsforhold
- Opplæring/oppfølging

Stillingen er delt mellom å være barne- og ungdomskonsulent og kontorarbeider på menighetskontoret og innebærer tett samarbeid med prestene og menighetssekretæren. Det må påregnes en del kvelds og helgearbeid.

Det vil bli stilt krav til pedagogisk evne /evt. utdanning, leder- og administrasjonserfaring i tillegg å beherske norsk språk både skriftlig og muntlig.

Aktuelle søkere vil bli innkalt til intervju.

Stillingen avlønnes etter statens lønnstrinn 30-40 avhengig av kompetanse og erfaring. Tiltredelse etter avtale.

Søknad sendes innen 31. desember 2008 til St. Hallvard menighet v/p. Sigurd Markussen, Enerhauggt. 4, 0651 Oslo.

St. Olav, del I: Hedning og ransmann

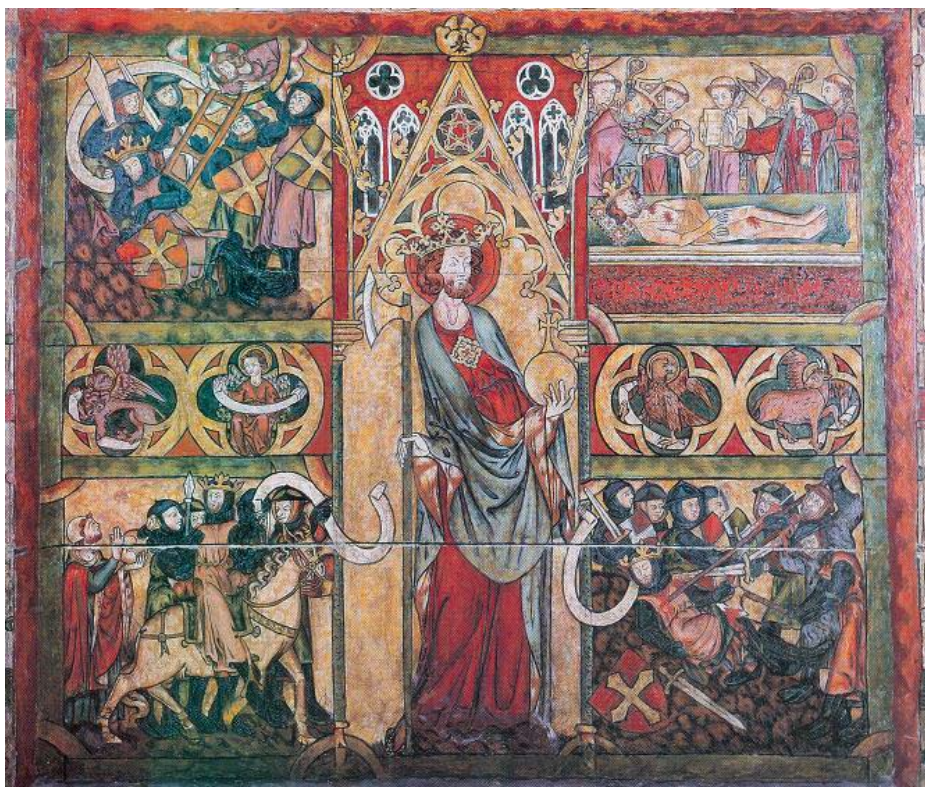
Av Helge Magnus Iversen

Kombinasjonen synder og helgen er heller regel enn unntak, og Norges nasjonalhelgen og evige konge, Olav den Hellige, er et godt eksempel. Født som hedning, oppdratt som røver og krigner, omvendt og døpt som voksen, kom hjem til Norge som nasjonsbygger og misjonskonge, for til sist å søke martyriet i et blodig slag som både var et politisk oppgjør og en kamp for troen.

I ettertid står han som den mest ruvende og lysende skikkelse i Norges nasjonalhistorie og kirkehistorie. Tatt i betraktning den utbredelse Olavskulten fikk i Europa gjennom middelalderen, kan han også regnes blant Kirkens sentrale helgener: Fra Kiev og Bethlehem i øst til Canada og USA i vest, fra langt nord i Norge til Roma i sør ble og blir han æret. Også ikke-katolske kirker, endog så langt borte som India, bærer St. Olavs navn.

Kildene

Å gi et dekkende og rettferdig bilde av personen og helgenen Olav Haraldson er ikke mulig i to korte artikler. For dette er 'beretningen som sprenger grenser' (Vera Henriksen). Vi gir et riss som forhåpentlig oppmuntrer leseren til selv å fordype seg i noe av alt det som er skrevet om helgenkongen. De tidligste kildene stammer fra hans egen tid. Det er skaldekvadene, skrevet av menn som sto ham nær eller selv observert begivenhetene. Til tross for sin ofte pompøse og lovprisende form, regnes kvadene som gode kilder. Ingen skald ville våge å fremsi usannheter om kongen, uansett hvor rosende de måtte være!

Olavsfrontalet i Nidarosdomen er antagelig fra første halvdel av 1300-tallet. Det viser historier fra tiden rundt slaget på Stiklestad. I midten står Olav selv, og rundt ser vi fra øverst til venstre Olav som drømmer om himmelstigen før slaget, derunder gir han penger til en bonde for at det skal leses sjelemesser for de av fiendene som vil falle i slaget. Nederst til høyre blir han drept, og derover blir Olav erklært for hellig – 3. august 1031. Kilde: Nidarosdomen.no.

Derneft har vi kirkelegendene: *Acta et vita Sancti Olavi*, en hagiografi som ble oversatt til norsk kanskje allerede rundt 1150 og ble nedtegnet i *Gammelnorsk Homiliebok* ca 1200. Fra 1180-årene stammer *Passio Olavi*, erkebiskop Eystein Erlendsons kirkelige legende som er en omarbeidelse av den eldre, latinske Olavslegenden.

Den tredje hovedkilden er islandske og norske sagaer og krøniker fra 1100- og 1200-tallet med Snorres *Olav den helliges saga* fra slutten av 1220-årene som den lettest tilgjengelige. Snorre har utvilsomt kjent til de tidligere kildene og øst av dem, men likevel – eller kanskje nettopp derfor – er hans skildring av helgenkongen svært forskjellig fra kirkelegendene. Mens kirkelegendene konsentrerer seg om kongens hellighet, er Snorre krønikeskriveren som vil ha med flest mulig biter av Olavs liv. Men han er også dikteren som vil skape sammenheng og harmoni i historieskrivningen og gi den en litterær form. Faghistorikernes syn på Snorres troverdighet har vekslet gjennom tidene, men i senere år er den herskende holdning at Snorre i grove trekk er en pålitelig kilde. I tillegg til de norrøne kildene finnes også mange krøniker, legender, sagn

og beretninger fra andre land, noen strengt historiske, noen nærmest med eventyrets form.

Til sammen viser disse kildene Olav Haraldson som en mann med mange sider og motsetningsfylte egenskaper. Dette blir også tydelig når man leser senere historikere og forfattere. Hva man finner, kommer an på øyet som ser, skriver pater Olav Müller i sin lille bok om St. Olav. Andre bøker om St. Olav som er vel verd å lese, er Vera Henriksens og Lars Roar Langslets.

Unge år

Olav ble født ca år 995 og vokste opp hos sin stefar Sigurd Syr på Bønsnes på Ringerike. Hans far Harald Grenske var sønnesønns sønn av Harald Hårfagre, og Olav anså seg dermed som et legitimt skudd på ynglingeætten, en rekke av svenske og norske konger som regnet seg å stamme fra selveste Odin. Olav mente å ha rettmessig odelskrav på en norsk kongetittel etter Harald Hårfagre. Harald Grenske var småkonge i Vestfold under dansk kongens overherredømme. Han lå som oftest ute i viking, og ble i følge sagaen drept i Sverige da Olav ble født. Tolv år gammel ble Olav

selv sendt i viking. Det var vanlig opplærings- og karrierevei for sønner av stormenn, en hard og brutal skole, ofte med livet som innsats. Dette var en rå tid som skapte rå menn. Nordmenn som dro i viking seilte som oftest ut for å plyndre, drepe og ødelegge, eller for å være leiesoldater hos fremmede herskere. Samtidige krønikeskrivere i utlandet skildrer hvordan vikingene i tre hundre år druknet Europa i vold og blod. Ikke uten grunn føyde Kirken en ny bønn inn i Allehelgenslitaniyet: "Fra normannerne raseri, fri oss, Herre." Ut i denne virkelighet seilte den unge Olav, og han fikk ry for å være en råtass.

En søkkrik sjøkonge

Som kongesønn var Olav i navnet leder for sin flokk, men iallfall de første årene hadde hans fosterfar, den stridsvante vikingen Rane, kommandoen. Ferden gikk først i austerled, til landene rundt Østersjøen, og deretter herjet de i Sørøst-England. I 1011 plyndret vikingene Canterbury og tok erkebiskopen som gissel. Noen av vikingene slo ham i hjel i fylla, men fikk allikevel utbetalt 48 000 pund i gull som løsepenger.

Olav Haraldson var ikke bare sjøkonge, plyndringen gjorde ham til

Etter raidene i England satte Olav kursen mot Normandie og tilbød sine tjenester som hærfører for hertug Richard II, som selv var av vikingætt. Det resulterte i nye plyndringstokt lenger sør i Frankrike og langs spanskekysten, og Olav tenkte seg inn i Middelhavet da et merkelig drømmesyn fikk ham til å snu: Han skulle oppgi det han hadde fore, og dra hjem til sin odel og bli konge i Norge til evig tid, forteller Snorre.

Dåp og nye mål

Olav snudde nordover og overvintret i Rouen hos hertug Richard 1013-14. Det ble et vendepunkt. Til da hadde Olav tilbragt hele sin ungdom utenlands, og hadde utvilsomt mottatt både kulturelle og religiøse impulser. Avstanden og tiden hadde nok også svekket båndene til hans hedenske verdensoppfatning med åsatro, fedredyrkelse og det hjemlige ættesamfunnet der høvding og konge representerte gudene. Nå så han Kvite-Krist som himmelens og jordens konge, og ville følge ham. Olav gjennomgikk en religiøs modning og lot seg døpe. Han må også ha fått inngående kjennskap til Karl den store (tysk-romersk keiser 800-814), som ble hans politiske og religiøse forbilde. To mål sto etter hvert klart for Olav, og de smeltet

mindre kristnet, men i innlandet og nordover blomstret hedendommen, også på steder som i navnet var kristnet. Fra Normandie seilte Olav til England og utrustet to handelsskip, tok med seg rundt 260 mann og dro mot Norge høsten 1015. Følget hans var tungt væpnede og godt trent krigere, men også flere biskoper og prester. De nådde land på Selja i Nordfjord der kong Olav lot feire messe i kirken som hans forgjenger Olav Tryggvason bygget nitten år tidligere på helgenstedet for Seljumennene. Tronkriveren Olav markerte med dette at han anså seg for å stå i tradisjonen etter den folkekjære heltekongen Olav Tryggvason. Samtidig knyttet han sin misjon tydelig sammen med det kristningsverk som allerede var plantet i Norge og hadde fått sitt første helligsted på Selja.

Artikkelen fortsetter i neste nummer av Broen

Plan kallsmesser 2009

Hver første fredag i måneden feires det messer for kall i Oslo katolske bispedømme. Dette skjer i hver enkelt menighet. Nedenfor følger planen for den sentrale markeringen i Oslo frem til april.

- 2. januar: **Mariahuset**
Sted: Mariahuset
- 2. februar: **Dominikanerne**
Sted: St. Dominikus kirke og kloster. Dette er dagen for det gudviede liv i Kirken.
- 6. februar: **Augustinerkorherrene**
Sted: St. Olav kirke og menighetssal
- 6. mars: **St. Elisabethsøstre**
Sted: St. Olav kirke og menighetssal
- 3. april: **St. Eystein presteseminar**
Sted: St. Olav kirke og menighetssal

Som keiser Karl samlet Europa, ville han samle hele Norge til ett kongedømme under sin hånd, og samtidig innføre den nye kristentroen

en søkkrik sjøkonge. Ved siden av utbyttet av plyndringene tjente han også gode penger på handel, og i flere europeiske kystbyer er han helgen for handelsmenn. Det langvarige oppholdet utenlands benyttet han også til å skaffe seg kontakter og kunnskaper som kom godt med senere da han begynte sin kongsgjærning. Nordmenn var i flere generasjoner før Olav vendt mot Europa med plyndringstokt og handelsreiser som viktigste beveggrunner, men for Olav Haraldson kom også de politiske, kulturelle og etter hvert religiøse perspektiver inn som det sentrale ledd i den kontinentale orientering.

sammen til ett: Som keiser Karl samlet Europa, ville han samle hele Norge til ett kongedømme under sin hånd, og samtidig innføre den nye kristentroen. Og begge deler med sverdet i hånd, slik Karl gjorde, dersom det ble nødvendig.

Det var ingen liten oppgave. Etter Olav Tryggvasons død ved Svolder i år 1000 falt forsøket på et norsk rikskongedømme fra hverandre. På begge sider av Oslofjorden regjerte dansk kongen, på Nordvestlandet og i Trøndelag styrte Ladejarlene, og ellers satt høvdinger og småkonger og rådet for sine områder. Og ingen hadde lyst til å gi fra seg makt. Kyststrøkene i Sør-Norge var mer eller

Kirkens behov i sentrum

Fra 5. til 26. oktober møttes 250 biskoper fra hele verden i Roma til den 12. bispesynoden. Temaet var "Guds ord i Kirkens liv og sendelse". I tillegg til biskopene, møtte medlemmer av kurien i Vatikanet, ordenssamfunn, representanter for andre kristne kirkesamfunn og spesielt inviterte gjester. Den nordiske bispekonferanse var representert ved biskop Georg Müller av Trondheim, som her forteller om synoden og sine erfaringer.

Synodefedre i salen.

Biskop Müller, du var Nordens representant på den nylig avsluttede bispesynoden i Roma. Hva er en bispesynode, og hva slags formål har den?

– Ordet "synode" betyr generelt forskjellige møter med kristne kirkeledere. I Den katolske Kirke brukes "synode" ofte synonymt med "konsil" som relaterer seg til den universelle Kirken, det vil si Kirken på verdensplan. Det finnes også bispedømmesyndoder. En bispesynode er en forsamling av biskoper som representerer sine lokalkirker og gir råd til paven i forhold til et bestemt tema. Paven fører forsetet i synoden. Et synodesekretariat står for den praktiske gjennomføringen. I vår sammenheng er en synode sammen med paven det høyeste organ i Den katolske Kirke mellom konsilene.

Hva slags autoritet har innspillene fra synoden?

– De som er valgt av bispekonferansene til delegater på synoden, kalles sammen for å gi paven råd i forhold til et bestemt tema. Tema for årets synode var: "Guds ord i Kirkens liv og misjon". Tema for en synode bestemmes av paven etter en omfattende høringsprosess blant alle verdens bispekonferansen.

– Det er Kirkens behov til en hver tid som er sentralt. Hvilket tema ønsker Kirken å sette fokus på i tråd med uttalelser fra tidligere kirkelige dokumenter? Det viktigste referansepunktet for valg av tema for vår tid er fortsatt Det II. Vatikankonsil 1962-1965. Bispesynoden diskuterer og aktualiserer konsilets budskap.

I synodens "sluttbudskap til Guds folk" sies det blant annet at "Bibelen må komme inn i familiene slik at foreldre og barn leser den". Er det ikke sterkere katolsk tradisjon for liturgisk bruk av Skriften, mens personlig bibellesning har preget særlig protestantiske kristne?

– Det er riktig som du sier at det tradisjonelt sett er en sterkere katolsk tradisjon for liturgisk bruk av Skriften, mens personlig bibellesning har preget protestantiske kristne. Det 2. årtusen blir av teologer betegnet som det årtusen hvor Guds ord har vært i eksil. I dagligtale betegnes ofte Den lutherske Kirke som Ordets kirke og Den katolske kirke som Sakramentenes kirke. Men slik burde det ikke være. Når vi ser i Det II. Vatikankonsils tekster, spesielt "Dei Verbum" (1965), leser vi noe annet. Individuell bibellesing, bibellesning i familien og i grupper har ganske stor plass ved

siden av den offisielle liturgien. Man kan kanskje si at teksten fortsatt er litt klerikalt preget, i og med at det er "profesjonelle" kristne (prester, diakoner eller kateketer; se nr. 25) som bør bruke tid til å lese, meditere og studere Skriften. Men foreldre, som du nevner som eksempel, hører så definitivt til kateketene, for de er de første forkynnere av troen for sine barn. "Likeledes oppfordrer kirkemøtet inntrengende hver enkelt kristen... "til å lære den kunnskap om Jesus Kristus som overgår alt" (Fil 3,8)" (nr. 25). Her ser vi hvilken stor oppgave Kirken har foran seg.

I ditt innlegg vektla du den katolske diaporasituasjonen i Norge, og at vi er én kirke blant mange kirker og kirkesamfunn. Hvordan ser du på bibelens økumeniske potensial her hos oss?

– Når vi lever i Norge side om side med lutherske kristne, når de er våre naboer, er det åpenbart at vi har et felles utgangspunkt i forhold til den kristne tro. Meditasjon, lectio divina, og økumenisk bønn kan vi dra nytte av i fellesskap. Dette i forhold til bibelske tekster, men jeg tror også at den felles lesning av Synodens budskap er et viktig utgangspunkt for økumenisk samtale. Man må gjøre seg godt kjent med teksten, men formålet

med øvelsen er ikke diskusjon, men at vi lytter til hverandres erfaringer. Jeg ser her et veldig stort økumenisk potensial.

Har de nordiske biskopene planer for oppfølging av synoden her hjemme?

– Foreløpig er det ikke noen spesielle planer. Det første vil jo være å gjøre seg kjent med synodens budskap. De enkelte land og bispedømmer må sørge for å få oversatt det. Den postsynodale ekshortasjonen som offentliggjøres av paven, på bakgrunn av de over 55 foreslag, foreligger ikke ennå. Så den må vi avvente. Det hadde vært ønskelig om synoden fikk oss til å ta bibelen i hånden og hente næring ut av den.

Du har ganske humoristisk beskrevet noen av de praktiske rammene for gjennomføring: Strengt begrenset taletid, og oppmøteplikt, blant annet. Hvordan rimer det med synodens helt tydelige åndelige målsetning?

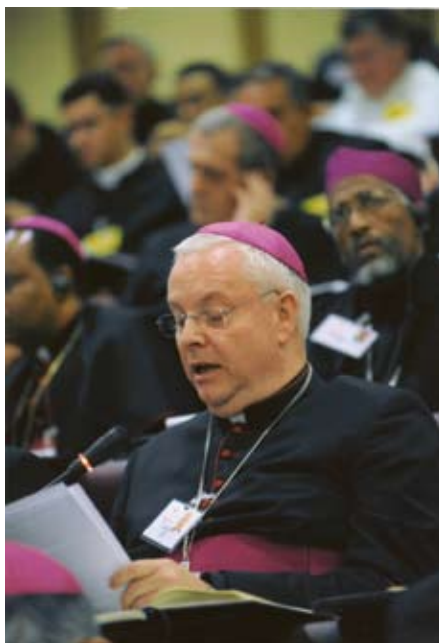
– Møtedisiplin, oppmøteplikt, taletid står ikke i motsetning til synodens åndelige målsetning, men de er en forutsetning for åndelig vekst også med Bibelen. Som i så mange andre sammenhenger er det innsatsen som hjelper til å gi åndelige resultater. Gud gir oss tilbake det vi selv bidrar med,

Det hadde vært ønskelig om synoden fikk oss til å ta bibelen i hånden og hente næring ut av den.

selv om det er lite. Og er det mye, desto bedre. I Kana ble det bare mye vin fordi tjenerne hadde båret frem mye vann. Med lite vann hadde ikke gitt det resultatet som vi alle beundrer på bryllupsfesten.

Til slutt: Var det noe som gjorde spesielt inntrykk på deg disse dagene?

– Det som gjorde mest inntrykk på meg, var den enheten jeg kunne oppleve mellom 250 biskoper fra så forskjellige nasjoner med paven. Kirken lever selv under de mest vanskelige forhold. Og det gledet meg spesielt at

Biskop Müller holder innlegg ved synoden.

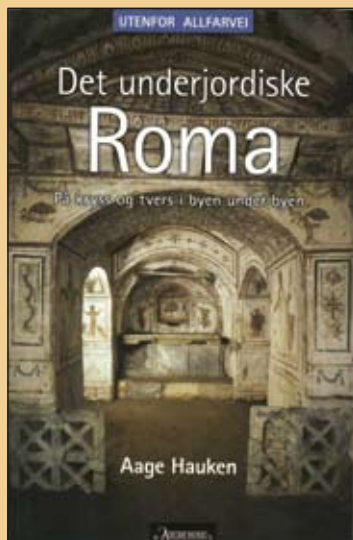
Kirken viste seg å være åpen for alle slags kirker og kirkelige fellesskap. Jeg opplevde at romerkirken går i brejsjen for bredt vitnesbyrd og at Guds kraft var i vår midte.

Intervjuet av HHØ

Fra biskop Müllers innlegg på synoden

I en kirke i ekstrem diaspora blant kristne fra andre kirker og kirkesamfunn, understreker synoden viktigheten av Skriften og Guds Ord. Samarbeid om bibelen er en viktig økumenisk møteplass. I samarbeid med de nasjonale bibelselskap har vi nå i flere år brukt en bibelutgave som ikke er produsert av oss alene. Samtidig blir dette fellesskapet forstått ulikt. Dette har grunnleggende konsekvenser for forståelsen av kristen lære og dens anvendelse i livet. I en stadig mer sekularisert verden må Kirken avdekke nye veier for å finne levende rom for Guds Ord og understreke hvilke positive erfaringer dette gir. ... Gjennom å beskjeftige seg på nytt med Guds ord og Den hellige skrift, får de troende fra små fellesskap nye muligheter for troserfaringer og dermed en styrking av troen. Vårt lave antall innbyr oss til å betrakte surdeigens virkelighet (jf. Matt 13,33) og ut fra dette perspektivet gjenoppdage misjonens ånd. Surdeigen virker helt til alt er gjenomsyret.

Tematur til Roma

P. Aage Hauken har nylig utgitt boken *Det underjordiske Roma – på kryss og tvers i byen under byen* (Aschehoug). Du inviteres til spennende tematur 25. mars - 1. april 2009 med boken som referanse og forfatteren som veiviser. Vi bor godt i byens historiske sentrum. Pris per person i dobbeltrom kr. 12 700.

Påmelding snarest til Wenche How på 99 23 97 69 eller wehow@start.no

**Nytt om
Navn**

Sr. Clare Parton-Jones OSC

Sr. Clare (Ann) Parton-Jones OSC, som siden april har bodd hos klarissene i Larvik i rammen av en sabbatsperiode, har av sine ordensforesatte fått innvilget overførsel til kommuniteten der. Hun tilhører derfor fra nå av fellesskapet i Larvik på permanent basis.

Anne Lynn Leonen Gelacio

St. Olav menighet i Oslo har fra 1. september ansatt **Anne Lynn Leonen Gelacio** (24) som vikarierende barne- og ungdomsarbeider. Menigheten har hatt en lønnet barne- og ungdomsarbeider siden 2004. Anne-Lynn er utdannet førskolelærer og har bred erfaring fra barne- og ungdomsarbeid i Oslo, blant annet fra styret i NUKs distrikt Oslo og fra Couples for Christs ulike grupper.

St. Elisabethsøstrene holdt sitt provinskapittel fra 20. til 24. oktober 2008. I følge St. Elisabethsøstrenes konstitusjoner skal dette avholdes hvert sjette år. Søstrenes hovedoppgave er å velge ny ledelse, samt å ta opp aktuelle spørsmål. Tirsdag den 21. oktober var retrettdag. Onsdag den 22. oktober fulgte valget av provinsialsuperior (provinspriorinne) og hennes fire rådssøstre. De følgende søstre danner det nye provinsialrådet: Provisialsuperior: Søster M. Asumpta Balcerzak, Oslo

- Provinsialvikar: Søster M. Rosaria Bernhart, Oslo
 2. rådssøster: Søster M. Agnes Nowak, Tønsberg
 3. rådssøster: Søster M. Katarina Hodyr, Tromsø
 4. rådssøster: Søster M. Natanaela Hess, Oslo

P. Arnfinn Haram OP hadde i vår studieopphold ved det dominikanske universitetet *Angelicum* i Roma. I oktober kunne han så forsvare sin lisensiatgrad i teologi samme sted. Lisensiatet er en grad innenfor det pavelige utdanningssystemet og betyr blant annet at man er regnet som kvalifisert til å undervise på kirkelige læresteder. P. Arnfinn satser på fortsatte teologistudier ved *Angelicum* med tanke på en doktorgrad.

Som tidligere nevnt har **P. Frans Szajer OFM** sabbatsår fra 1. september. Hans adresse under sabbatsåret er Chilworth Friary, Sample Oak Lane, Guildford, Surrey GU4 8QR, England

UTNEVNELSER

Biskop Bernt Eidsvig Can.Reg. av Oslo har den 2. oktober 2008 gjenutnevnt **Sigurd H. Jensen** som kirkelig assistent i St. Laurentius menighet i Drammen. Biskop Eidsvig har fra samme dato utnevnt **Jerzy Edward Derendal** til kirkelig assistent og **Kjell Ivar Maudal** til kommunionsutdeler i samme menighet.

Biskop Bernt Eidsvig Can.Reg. av Oslo har innvilget p. **Irek Zielinski**, sogneadministrator i St. Josef menighet i Haugesund, et sabbatsår fra februar 2009. Samtidig utnevnes p. **Ragnar Leer Salvesen**, kapellan i St. Olav menighet i Oslo, til sogneadministrator i Haugesund, for en

periode av tre år. P. Zielinski har tjenestegjort som sogneadministrator i Haugesund siden sommeren 2004. Tidligere har han vært kapellan i St. Paul i Bergen og St. Svithun i Stavanger. P. Salvesen ble presteviet sommeren 2006 og har siden virket som kapellan i St. Olav i Oslo.

**Kallsweekend
i Bergen**

Augustinerkorherrene i Bergen inviterer interesserte til kallsweekend:

23.-25. januar

Bli kjent med ordensliv og preste-tjeneste i Norge og Østerrike.

Retretten ledes av biskop Bernt Eidsvig og Dom Lukas Lorf-Wollesen, kapellan i St. Paul Menighet. Retretten er for unge voksne menn.

Påmelding innen 19.12.2008 til Dom Lukas.
 E-post: lukas.lorf-wollesen@katolsk.no
 Tlf.: 976 05 327

Stor fest hos St. Josephsøstrene:

Sr. Anette Moltubakk avlegger evige løfter

Tirsdag den 30. desember 2008 avlegger **Sr. Anette Moltubakk** sine evige løfter i St. Joseph Kirke, Aker-sveien 4 (St. Sunniva skole). Det vil bli feiret høytidelig messe med biskop Bernt Eidsvig kl. 12.00 i St. Joseph Kirke, og etterpå er det motagelse i St. Sunniva skoles aula.

Alle er hjertelig velkommen!

Sr. Anette inntrådte hos St. Josephsøstrene i juli 1999. Hun hadde sitt postulat i Joseph Huset på Grefsen og begynte der også sitt novisiat. I august 2001 dro hun til videre novisiatsutdanning sammen med novisene fra alle grener av St. Josephsøstrene fra USA, til Boston. Etter fullendt novisiat avla hun sine første løfter 17. august 2002. Siden august 2002 er hun ansatt som spesialpedagog på St. Sunniva skole, dessuten er hun konfirmantleder i Mariakirken på Stabekk og aktiv med i ungdomsarbeidet.

Vi gleder oss med Sr. Anette og ønsker henne Guds velsignelse videre på sin livsvei.

St. Josephsøstrene

Fra biskop Bernt Eidsvigs kalender*

- 15/12 Norsk katolsk bisperåd møtes i Oslo
- 16-22.12 Møtevirksomhet
- 3-13/1 I Vietnam
- 18/1 Høymesse i St. Franciskus Xaverius' kirke, Arendal, med innsettelse av p. Nikolas Goryczka og p. Grzegorz Gryz
- 19-21.1 I Paderborn, Tyskland
- 24/1 Leder av retrett under augustinerkorherrenes kallsweekend i Bergen
- 25/1 Høymesse i St. Paul kirke, Bergen, i anledning festen for Pauli omvendelse
- 27/1 Vert for den årlige prestemiddagen for OKBs presteskap
- 1/2 Maria Lysmesse i St. Josephs kirke, Oslo
- 14/2 Foredrag og messe hos Sunnfjord katolske kirkeforening, Førde

*per 20. november 2008

Pavens bønneintensjoner
2008-2009

Desember

At Kirken, stillet overfor en verden der vold og dødens kultur vinner terreng, modig må fremme en livets kultur.

At kristne, især i misjonslandene, gjennom konkrete solidariske handlinger må vise at det barn som fødtes i stallen i Betlehem, er verdens lysende håp.

Januar

At familien stadig mer må bli et sted for nestekjærlighet, personlig vekst og trosformidling.

At de forskjellige kristne trossamfunn i forkynnelsen av det glade budskap må strebe etter full enhet mellom alle kristne, og at de i en verden som trenger nyevangelisering, må avlegge et mer troverdig vitnesbyrd.

Februar

At Kirkens hyrder i sin lære og tjeneste for Guds folk alltid må la seg lede av Den hellige Ånd.

At Kirken i Afrika må finne farbare veier til forsoning, rettferdighet og fred, i tråd med retningslinjene fra 2. spesialsynode for Afrika.

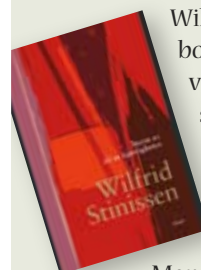
Tidløs veiledning - for vår tid!

Vakkert om det viktigste!

WILFRID STINISSEN

Størst av alt er kjærligheten

Det finnes vel knapt noe ord som er så tvetydig som ordet "kjærlighet". I en syntese av teologi og praktisk livskunst forsøker karmelittbroder

Wilfrid Stinissen i sin nye bok å skape klarhet i forvirringen. Mennesket er skapt til Guds avbilde, en Gud som ikke er en ensom potentat, men et kjærlighetsfylt fellesskap.

Menneskenes kjærlighet er sann i den grad den speiler kjærligheten hos en treenig Gud.

Innbundet, kr. 339,-

Om ignatiansk veiledning

W. BARRY & W. CONNOLLY

Å gi åndelig veiledning

Denne boken er en etterlengtet norsk utgave av en klassiker om praktisk åndelig veiledning, slik den praktiseres på norske retrettsteder. Ignatius av Loyola, jesuittenes grunnlegger, utviklet sin veiledning basert på sine såkalte "åndelige øvelser" - i åpen tillit til en kommuniserende Gud. Å oppdage og tolke berøringer er en betingelse for et dristig og autentisk trosliv.

Kr. 278,-

www.efremforlag.no EFRUM

Bøkene får du kjøpt hos din lokale bokhandler, eller på
www.efremforlag.no.

Julekonkurranse

Kryss av på riktig svar, og send det inn til Kateketisk Senter.

Adresse: Det kateketiske senter,
Akersveien 16 A, 0177 OSLO.

Svarfrist: 15. januar.

Vi trekker en vinner som får en premie!

1. Hvorfor feirer vi at Jesus ble født?

- Fordi det at Gud sendte sin Sønn til verden er viktig for oss.
- Fordi det er så koselig med mat og gaver når det er mørkt og kaldt ute.
- Fordi de gjorde det i gamle dager også.

2. Hva heter kirken der paven alltid feirer midnattsmessen?

- Lukaskirken
- Judaskirken
- Peterskirken

3. Hvorfor var Josef og Maria på vei til Betlehem?

- De hadde tenkt å kjøpe seg hus der.
- Josef skulle innskriveres i manntallet der.
- De skulle dit på ferie.

4. Marias slektning, Elisabet, ventet også et barn samtidig med Maria. Hvem var det?

- Salome
- Herodes
- Johannes Døperen

5. Hva het de hellige tre konger som kom til Jesusbarnet?

- Jonathan, Abraham og Nebukadnesar.
- Balthasar, Kaspar og Melkior.
- Kjerub, Seraf og Angelo.

6. Hvilke gaver gav de hellige tre konger til Jesusbarnet?

- Gull røkelse og myrra.
- Olje, fisk og brød.
- Kjortel, sandaler og vaskefat.

7. Hvem var det som lagde den første ordentlige julekrybben i middelalderen?

- St. Nikolas.
- Ridder Lancelot.
- St. Frans av Assisi.

Fargelegg bildet

Lag vintermandler

Disse mandlene med sjokolade kan du lage i romjulen.

Du trenger: Mandler, kokesjokolade, vaniljesukker, melis, glassbolle, kjele, stekepanne, skje og matpapir.

Slik gjør du:

Brenn mandlene litt i stekepannen på komfyren.

Lag varmt vannbad med glassbollen og kjelen. Smelt kokesjokoladen, putt mandler oppi og surr dem inn med sjokoladen. Ta mandlene ut med skje og legg dem på matpapir. Vent en stund til sjokoladetrekket er nesten helt stivt.

Bland melis og vaniljesukker i en bolle og surr sjokolademandlerne i det.

Bønn i fellesskap

"Den sterkeste mann i verden det er han som står mest alene," skrev Henrik Ibsen, og det er vel noe i det. Våre helter teller vi ofte blant dem som har stått opp imot massen eller som har bygd seg opp uten hjelp fra andre.

MANGE PRØVER å være slike helter i sitt åndelige liv også. I inspirerte øyeblikk setter man seg gode forsett som: "Nå skal jeg virkelig ta meg sammen og begynne å be regelmessig," eller: "Nå skal jeg sette av en fast tid hver morgen og kveld til bønn og meditasjon." Etter de første innledende øvelsene må mange konstatere at de ikke levde opp til sine heltmodige forsett. Søvn, underholdning og de daglige plikter har et så sterkt grep om ens tid og konsentrasjon at de første skritt i et selvforpliktet bønneliv for mange snart kommer til en stopp. Og så får ens åndelige selvbilde en knekk: "Jeg er nok ikke som den gode jorden for Guds sædekorn, heller som jorden med torn og tistler".

Kristendommen: en fellesskapsreligion

Åndelige helter som lever etter Ibsens modell kalles eremitter, slike som lever alene med Gud i huler og i ødemark, for alle oss andre er kristendommen en fellesskapsreligion. Det synligste tegn på dette er selvfølgelig den kjensgjerning at i sentrum for all kristen, eller i det minste katolsk, trosutøvelse er den felles feiring av eukaristien. Her gjøres vi til ett med hverandre og med Gud gjennom Kristi offer. Eukaristiens nåde bringer forvandling til vårt hverdagsliv.

Bønn har helt fra Kirkens første tid vært noe man praktiserte både alene

Mer stoff fra Kateketisk Senter finner du på www.katekese.no

og i fellesskap. Og da munkevesenet begynte å bre seg, forstod kloke hoder at eremittliv var for noen svært få. Fellesskapslivet, med felles bønn er det normale klosterliv. Fra fellesbøn-

person. Man ber med for å hjelpe barna å be. Kanskje skulle man heller samles på en mer genuin måte som åndelig fellesskap, barn og voksne. Kanskje skulle man dele dagens opp-

Som en liten kirke er familiens medlemmer kalt til å søke Guds ansikt sammen

nen henter man så inspirasjon, særlig gjennom tidebønnenes ord og ånd, for sin egen, personlige omgang med Gud.

Familien: et åndelig fellesskap

Den kristne familien er også et åndelig fellesskap, en liten kommunitet eller kirke. Som en liten kirke er familiens medlemmer kalt til å søke Guds ansikt sammen, i fellesskap. Men ofte blir familiens felles bønn slik at foreldrene ber aftenbønn med barna på en slik måte at man egentlig ikke deltar i særlig grad selv som voksen-

levelser, utfordringer og bønnemner overfor Gud i fellesskap, istedenfor å be barnas bøønner med barna, og så prøve å få i gang og opprettholde et eget bønneliv utenom? Kanskje ville til og med vårt strev med å få et ordentlig regelmessig bønneliv finne sin løsning i dette, fordi bønn i fellesskap gir ord og inspirasjon til ens mer private bønn?

Torvild Oftestad
Det kateketiske senter

O-antifonene

O Sapientia

Å, Visdom, du evige Ord som Gud har talt. Du råder for hele verden. Sterk og mild leder du alt. Kom, lær oss å leve klokt og rett!

Kom, Herre, frels oss! Vent ikke lenger! Ha miskunn med ditt folk!

O Adonai

Å, Adonai, du høvding for Israels hus. Du talte til Moses fra tornebuskens flammer og gav ham loven på Sinai berg. Strekk ut din sterke arm og frels oss fra syndens åk.

Kom, Herre, frels oss! Vent ikke lenger! Ha miskunn med ditt folk!

O radix Jesse

Å, skudd på Jesse rot, underfulle tegn for alle folkeslag. Konger skal tie når du taler, og folkeslag skal bøye kne.

Kom, Herre, frels oss! Vent ikke lenger! Ha miskunn med ditt folk!

O clavis David

Å, nøkkel til Davids hus, du Israels kongestav. Når du åpner, skal ingen lukke til, når du lukker, skal ingen åpne. Løs fangene av syndens lenker og før dem ut av dødens skygge.

Kom, Herre, frels oss! Vent ikke lenger! Ha miskunn med ditt folk!

O Oriens

Å, solrenning, du glans av det evige lys, rettferds sol. Kom, lys for dem som sitter i mørke og dødens skygge.

Kom, Herre, frels oss! Vent ikke lenger! Ha miskunn med ditt folk!

O Rex gentium

Å, verdens konge, alle folk venter deg med lengsel. Du er den hjørnestein som samler alle til ett. Forløs det falne menneske som du har skapt av jord!

Kom, Herre, frels oss! Vent ikke lenger! Ha miskunn med ditt folk!

O Emmanuel

Å, Emmanuel, du vår konge og vår lovgiver, du frelser som folket lengter etter! Kom og forløs oss, Herre vår Gud.

Kom, Herre, frels oss! Vent ikke lenger! Ha miskunn med ditt folk!